

דיני נפשות

חרדות, דיכאון ואפילו מקרי התאבדות: יותר ממחצית תלמידי הישיבות הציוניות מדווחים על התמודדויות נפשיות במהלך שנות הישיבה. ראשי הישיבות והצוותים החינוכיים נמצאים בעיצומה של מהפכה תודעתית וטיפולית במטרה לא להותיר אף תלמיד לבד

// דביר עמר

איור: שאול גרד

ידידיה מאיר
yedidyameir@gmail.com

גם כינור, גם עוגב

90 שנה לפטירתו של יוסל'ה רוזנבלט

שפנתה אליו נעלמה, וכל החובות נפלו עליו. למרות שהגיש בקשה לבית המשפט להכיר בו כפושט רגל, הוא הצהיר שאינו מתכחש לחובותיו ושיחזיר אותם עד הפרוטה האחרונה. וגם אז, למרות כל הלחצים, סירב להתפרנס מהצגות באופרה.

ובאותה תקופה אישית איומה, בשנת 1933, מגיע רוזנבלט לביקור ראשון בארץ ישראל. חברת ההפקות 'אור-קול' הציעה לו להשתתף בסרט שבו ישיר את מיטב יצירותיו על רקע נופי ארץ ישראל. יוסל'ה שמח על ההזדמנות לבקר לראשונה בחייו בארץ.

בחוברת התוכן של הקונצרט המיוחד של אנסמבל יובל, שנערך לפני כשבועיים בהיכל התרבות בתל אביב לרגל 90 שנה לפטירתו, מופיע תיאור שכתב מחייה החזנות, ד"ר מרדכי סובול ז"ל, על קבלת הפנים המכובדת שנערכה לרוזנבלט בנמל תל אביב. החזן שלמה רביץ, חיכה לו שם עם כרכרה רתומה לשישה סוסים. רוזנבלט התאהב בארץ ישראל, ואף שלא תכנן זאת מראש, החל לבחון אפשרות לעבור לגור בה.

"אך הציג את כף רגלו על אדמתה - ומיד חש כאילו אבן כבדה נגולה מעל ליבו", כך מתאר בנו (אחד מתוך שמונה), הרב ד"ר שמואל רוזנבלט, בביוגרפיה שכתב על אביו. "הוא חש עצמו רענן, שופע אונים, מלא תקוות וצימאון חיים, כאילו נתחדשו עליו כאן ימי נעוריו... ככה אהב את ארץ ישראל, כל אבן שבה וכל רגב אדמה, את כל יושביה, אפילו את הפשוט ביותר שביניהם. את כל בני המעמדות. את כל טיפוסיה השונים. תלמידי חכמים ואנשי מדע ואיכרים, אנשי אדמה, רבנים ומורים, פועלים וסוחרים, חסידים ומתנגדים, עטופים בלבוש מסורתי וחלוצים מגולחי זקן, לובשי חולצות ומכנסיים קצרים. כל מה שעשה למענה דומה היה עליו כבלתי מספיק: הוא שר בכל מקום, לפני כל ציבור של אנשים".

וכאן מתאר רוזנבלט הבן, מסע הופעות, חוצה מגזרים, שלא היה מבייש את ישי ריבו: "ביום א' של פסח התפלל באולם 'אוהל שם' בתל אביב, ובשביעי של פסח בבית הכנסת של ישיבת מאה שערים בירושלים. הוא הופיע במסיבה של חובבי חזנות שבה ישב בראש המשורר ח.נ. ביאליק וכן בהילוה של ר' שמעון בר יוחאי במירון בל"ג בעומר. בימים שבינתיים הופיע בקונצרט בעין חרוד ובערב שירה שנערך בבית העם בתל אביב. גם שר זמירות ליד שולחנו של הרבי מסדיגורה בצפת, כשהוא יושב לפניו בדחילו ורחימו, ממש כמו שישב ארבעים שנה לפני כן, כילד בן 10, ליד שולחנו של האדמו"ר הזקן מסדיגורה".

כמו רבים בעולם היהודי, גם תושבי היישוב העברי בארץ הכירו היטב את קולו של רוזנבלט מהתקליטים הרבים שהוציא לאור, אבל הפעם הייתה להם הזדמנות לשמוע אותו באופן בלתי אמצעי. "בליל ראשון של חג הפסח, זכינו אנו תושבי תל אביב למתנה יקרה, לביקורו של יוסל'ה רוזנבלט", כתב הסופר דניאל פרסקי בעיתון 'הדואר'. "יוסל'ה החי אינו נופל במאומה מאותו יוסל'ה החבוי בתקליטי הפונוגרף. אותו 'ומפני חטאינו' שהשמיע ביום א' של פסח היה דבר שלא מעלמא הדין. בשעה שאמר 'גלינו מארצנו' יכולים היינו לראות במו עינינו את הליכתו של העם בגולה. לאחר מכן, כשהרעים בקול אדיר 'אבינו מלכנו גלה כבוד מלכותך עלינו מהרה' דומה היה עלינו

הרב קוק לא היה מוזיקלי. הופתעתי לגלות את פרט המידע הזה רק לאחרונה, תוך כדי קריאת חומרים על מסכת הקשרים המיוחדת שהייתה בין הרב לחזן יוסל'ה רוזנבלט.

הופתעתי פעמיים. פעם ראשונה כי זה לא הסתדר לי עם דמותו של הרב, או לפחות עם איך שהיא הצטיירה בדמיוני. הרי יש כל כך הרבה תיאורים מרטיטים על התפילות ועל רגעים מרוממים בבית מדרשו של הרב בשבת ובחג, אפילו על ברכות השחר שלו, עד שהדמיון כבר משלים אוטומטית את נעימות המנגינה שיוצאת מפיו. אז זהו, שלא.

הדבר השני שהפתיע אותי הוא אישי: המקור לידיעה הזאת, שהרב קוק לא היה מוזיקלי, הוא דודי הגדול, הרב נחום קוק, שנפטר לפני 13 שנה, וסיפר בשעתו לסופר שמחה רו על דודו הגדול, הרב אברהם יצחק הכהן קוק כך: "באחד הימים סר החזן רוזנבלט לביתו של מרן הרב והחל להשמיע לו ולסובבים אותו פרקי חזנות. ביקשו הרב כי יחזור על קטע החזנות שוב ושוב. והופתעו הרבים, כי ידוע היה שהרב גדול בשירה ופיוט, אבל כוחו לא היה רב לו בניגון וזמרה... כששאלו החזן רוזנבלט: 'מדוע זה הנך מפציר בי שאחזור ואשמיע קטע החזנות שוב ושוב?', השיבו: 'שעה שהאזנתי לשירתך, או אז הרגשתי כי מילות התפילה חודרות לליבי והן מקבלות משמעות מחודשת'".

השבוע מלאו 90 שנה לפטירתו בטרם עת של יוסל'ה רוזנבלט. הזדמנות ראויה לאוורר קצת את הטור הזה מהעיסוק (החשוב!) בענייני הרפורמה והמחאה הבריגית נגדה. מהזמבורות בקפן - ובאוזן של שמחה רוטמן - לצלילים אחרים לגמרי.

בפרק "רוממותה של התפילה - תפילתו האחרונה של נעים חזני ישראל רבי יוסף רוזנבלט ז"ל" שמופיע בספר 'ליקוטי הראי"ה', מתאר הרב משה צבי נריה את ביקורו הראשון והאחרון של החזן החשוב בארץ ישראל: "בראשית קיץ תרצ"ג הגיע לארץ החזן העולמי יוסל'ה רוזנבלט ז"ל. יהודי בר אוריין וירא שמיים, שלא נתפתה לקסמי האופרות שרצו לזכות בו ובקולו, ואף שמר על זקנו המסורתי שירד על פי מידותיו".

הרב נריה לא סתם מתלהב מזה שלחזן הנודע היה זקן והוא לא שר באופרה. אם מסתכלים על התמונות של חשובי החזנים בימים ההם, כפי שהצטלמו לעטיפות התקליטים, אפשר להבחין שהמראה שלהם היה שונה מזה של רוזנבלט. וזה לא רק עניין חיצוני. הפולקלור של עולם החזנות מלא בסיפורים - שחלקם קרו, וחלקם כנראה שלא, אבל עצם זה שמספרים אותם יכול ללמד על רוח התקופה - על ההתנהלות האישית של כמה מענקי עולם החזנות, שאיך נאמר? קולם קדם ליראתם.

רוזנבלט היה משהו אחר לגמרי, וזה לא היה פשוט בכלל. הוא עמד בניסיונות קשים. חזנים רבים בימים ההם נחרו במקצוע כבירית מחדל, לאחר שלא מצאו להם עבודה באופרה הנחשקת, אבל אצל רוזנבלט זה היה בדיוק להפך: לאורך כל השנים הוא קיבל הצעות מפתות מאוד מעולם האופרה. הוא היה יכול להרוויח בכמה הצגות באופרה משכורת של שנה שלמה בבית הכנסת. שלא לדבר על הכבוד המקצועי, ועל החשיפה לקהלים חדשים לגמרי, מה שהיה מקפיץ דרמטית את מכירות התקליטים שלו. אבל הוא בחר בתפילה בבית הכנסת. ואז הגיעו ימים של חובות ושל נושים. גורמים מופקפקים הצליחו לפתות אותו להשקיע את כל כספו בהקמת עיתון יהודי

מודעת אבל על פטירתו של יוסל'ה רוזנבלט (מאוסף ד"ר מוטי פרידמן)

הופתעתי פעמיים. פעם ראשונה כי זה לא הסתדר לי עם דמותו של הרב, או לפחות עם איך שהיא הצטיירה בדמיוני. הרי יש כל כך הרבה תיאורים מרטיטים על התפילות ועל רגעים מרוממים בבית מדרשו של הרב בשבת ובחג, אפילו על ברכות השחר שלו, עד שהדמיון כבר משלים אוטומטית את נעימות המנגינה שיוצאת מפיו

חדש, 'אור ישראל', שהיה אמור לצאת בשלוש שפות - יידיש, אנגלית ועברית. הרעיון של עיתון שיקרב את היהודים אל מורשתם וייתן מענה לעיתונות העוינת והכופרת של השנים ההן קסם לו. אבל המיזם קרס, אותה חבורה לא ישרה של יזמים

לראשונה בישראל

ריבית על העו"ש

רק ללקוחות לאומי

צילום סלולרי: ידידיה מאיר

לפני כמה שנים התארחנו לשבת של הרצאות בקהילת 'אוהב צדק' בניו יורק. זהו אחד מבתי הכנסת היפים והוותיקים של מנהטן, שיוס'לה רוזנבלט שימש בו כחזן במשך כ-15 שנה. שאלתי את רב בית הכנסת, הרב אלן שוורץ, האם נשאר בבית הכנסת משהו מאותם ימים. הוא לקח אותי למשרד בקומת המרתף של בית הכנסת, ושם על הקיר תלויים במסגרת כמה קטעי עיתונות מהימים שבהם רוזנבלט חזר על ידי גדולי המפיקים בארצות הברית, אבל העדיף להישאר חזן בבית הכנסת. כמו למשל הקריקטורה הזאת, שבה נראית חבורת אמרגנים מתחום האופרה, הקולנוע והתיאטרון שעומדים בפתח בית הכנסת ומציעים לרוזנבלט שקים מלאים בדולרים, אבל הוא דוחה אותם בידו ומכריז: "בית התפילה הוא המקום שאליו אני שייך!"

ימים זה מספר אדיר), ובראשם הרב קוק. בספר 'רואי פני הראי'ה' מביא ד"ר מוטי פרידמן את ההספד שהרב נשא עליו בדמעות: נאמר בספר איוב "ויהי לאבל כינורי ועוגבי לקול בוכים". המוזיקה, הוא הסביר, מתחלקת לשני חלקים: החלק המדעי והחלק הרגשי. המדע המוזיקלי הוא רחב לאין חקר, והצד הרגשי הוא עמוק לאין ערוך. הכינור מסמל את הצד המדעי, כמו שכתוב "אפתח בכינור חידתי", והלא לפתרונו של חידה צריכים לאמץ את השכל. וכן נאמר "עלי הגיון בכינור". הצלילים הדקים של הכינור מעוררים ומפתחים את המחשבה. לא כן העוגב - הוא מסמל את הצד הרגשי. המייתו חודרת ללבבות ומעוררת שמחה. כמו שנאמר "וישמחו לקול עוגב".

"על הנפטר הגדול שלנו אנו יכולים לומר שהוא היה לנו גם כינור וגם עוגב. קולו הנפלא פעל גם על השכל וגם על הרגש. תפילתו המיוחדת שזכינו לשומעה בשבת האחרונה, עוררה אצל כולנו מחשבות נעלות ורגשות עמוקים. הוא רומם את כולנו וריגש את כולנו. והנה, לצערנו ולאסוננו, פתאום היה הכינור לאבל והעוגב לקול בוכים. אבל כבד אנו מלווים לבית עולמו את הכינור שנדם, ובקול בוכים אנו נפרדים מן העוגב שנאלם.

ירושלים עיר הקודש וכל קהילות ישראל שזכו לשמוע תפילתו הזכה, אבלות על שליח הציבור שקידש שם שמיים באישיותו, בהנהגתו, והן מזילות דמעות על שלוקח מאיתנו".

כל זה קרה השבוע לפני תשעים שנה. וכל זה מעורר הרבה מחשבות על מנגנים כשרים, על מנגינות כשרות, על רבנים ואנשי תרבות שקשורים זה בזה, על המוזיקה החסידית שצמחה וגדלה, ועל היישוב העברי הקטן שצמח וגדל. לפני הקבורה, כשהגיע מסע הלוויה לכניסה לבית העלמין בהר הזיתים, אמר הרב קוק שכשיבואו בדורות הבאים לחונן את קברי הצדיקים במקום הקדוש הזה, ימצאו כאן ביניהם עוד קבר של צדיק - יוס'לה רוזנבלט. ●

רוזנבלט היה משהו אחר לגמרי, וזה לא היה פשוט בכלל. הוא עמד בניסיונות קשים. חזנים רבים בימים ההם בחרו במקצוע כבירית מחדל, לאחר שלא מצאו להם עבודה באופרה הנחשקת, אבל אצל רוזנבלט זה היה בדיוק להפך

היצירה "בצאת ישראל ממצרים... מה לך הים כי תנוס הירדן תיסוב לאחר". הוא היה נרגש מאוד מכך שהוא זוכה לשיר את הפרק הזה, האהוב עליו במיוחד, במקום שעליו הוא נכתב. משם היה אמור להמשיך לצילומים בים המלח, אבל חש ברע, וחזר למלון אמדורסקי בירושלים, שבו התארח באותם ימים. רופא הובהל אליו, וכששאל אותו לגילו, ענה לו יוס'לה בחיך: "כלום אינך יודע? בברכת המזון אנו מבקשים 'רחם נא'. ובכן, מספר שנתיים הוא כגימטריה של נא". אחרי שהזריק לו זריקת הרגעה, יצא הרופא מהחדר ואמר לרעייתו של רוזנבלט, אחות בהכשרתה, כי בעלה צריך לנוח. יוס'לה נרדם בחדרו ולא התעורר עוד.

דבר פטירתו הכה בהלם את העולם היהודי. כל עיתוני העולם, יהודים ושאינם, פרסמו ידיעות אבל על מותו. "שר השירה נאלם דום", "יוסף איננו" ועוד כותרות שהעלו על נס את קולו ואת אישיותו המיוחדת של החזן שנדם. בהלווייתו שנערכה למחרת בירושלים השתתפו כחמשת אלפים איש, מכל החוגים (ביחס למספר היהודים שגרו בארץ באותם

כי אנו רואים את השכינה כביכול חוזרת ומעטרת את ישראל בכל הודה ותפארתה".

אגב, באותו אירוע בתל אביב שבו נכח ביאליק, אחרי שרוזנבלט ביצע את 'שיר המעלות', המשורר התרגש עד כדי כך שהכריז שלדעתו מן הראוי להשתמש במנגינה הזאת להמנון הלאומי.

ומכל המקומות הישנים והחדשים בארץ ישראל של ראשית שנות ה-30, התרגש רוזנבלט במיוחד בבית הרב קוק בירושלים. כך מתאר בנו בספר: "חיבה יתרה נודעה ממנו במיוחד לשבתות מנחה שהיה עושה בביתו של הרב קוק זצ"ל, אותו גאון וצדיק שהצטיין באהבה גדולה לעם ישראל ולארץ ישראל. אבא נמשך אליו בכוח אדיר ומופלא. וכפי שמספר אחד מעדי הראייה: ר' יוס'לה ישוב היה ליד השולחן בחדר האוכל בקרב תלמידי הישיבה, רבנים, עסקנים וקהל מעריצים. עם כל אלה נהג ברעות ובידידות, צוחק בכל לב בשעה שהשמיע בעצמו דברי חידושים או בשומעו דברי חידושים מפי אחרים, עם שהוא מלמד את כל קהל הנוכחים לשיר את נעימותיו לזמירות שחיבר הרב לסעודה שלישית של שבת. ר' יוס'לה היה מתרומם לשיאים נשגבים בשעת שירתו, ואנו היינו מתרוממים יחד עימו. דומה היה כי השירים קולחים מתוך גרונו המופלא בזרם בלתי פוסק. בואו ונפייס פיוסים לפני אבינו שבשמיים - היה מחנן קולו בשעה מיוחדת זו, שעת קדושה ורצון. זו הייתה תחינה גדולה ואדירה. דומה היה כאילו כל צרת נפשה של האומה, בעוברה בחשכת ליל הגלות, מעיקה על כתפיו של אדם קטן קומה זה, והוא, בלחץ יגונו, משווע לעזרת צור ישראל וגואלו".

בשבת פרשת שלח, כ"ד בסיוון תרצ"ג, שבת מברכים, התמלא בית הכנסת 'החורבה' מפה לפה. יוס'לה רוזנבלט עבר לפני התיבה בבית הכנסת. כבר באמצע השבוע ביקר רוזנבלט אצל הרב קוק והודיע לו שאת הכנסות התפילה, מכרטיסי הכניסה שיימכרו לפני השבת, הוא מקדיש ליישובת מרכז הרב. בהערת שוליים בפרק על יוס'לה בספר ליקוטי הראי'ה כותב הרב נריה: "סיפר לי ידידי ר' ברוך דובדבני: בערב שבת זו פגשני בזכרון משה יהודי אורח בעל קומה נמוכה וזקנו מגודל, ושאל אותי: 'היכן כאן המקווה?'. נעניתי לו והולכתי אותו למקווה של בתי הורגשטיין. בדרך שאלתי אותו מי הוא. תשובתו הייתה 'א שטיקל חזן' (חזן כלשהו). מיד תפסתי שזהו יוס'לה רוזנבלט, ומאוד התרשמתי מהעובדה שחזן הבא מאמריקה, מקפיד ושומר על טבילה במקווה בערבי שבתות".

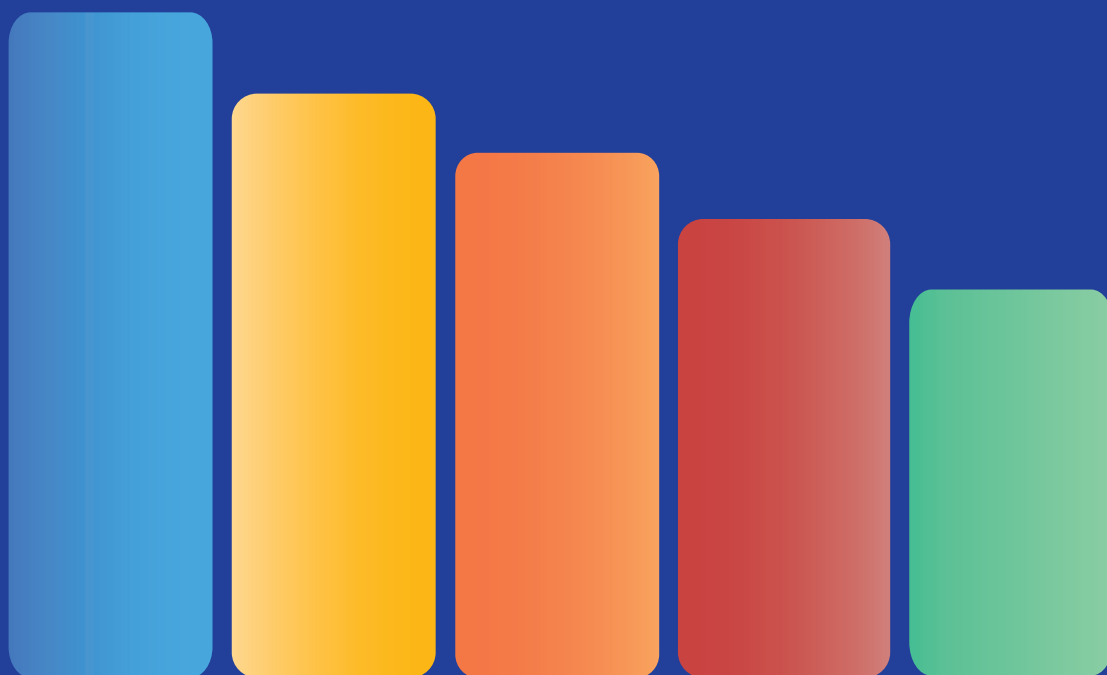
באותה תפילה חגיגית נכח הרב קוק ואף נשא דרשה לפני תפילת מוסף. ואילו תפילה זאת הייתה. "אפילו במקום קדוש כבית הכנסת של החורבה, לא עצרו השומעים כוח להתגבר על סערת ליבם, והם הביעו את התפעלותם במחאות כפיים", מתאר בנו של רוזנבלט בספרו. "וכשנסתתימה התפילה הגביהו ליוס'לה ונשאוהו על כפיים בהמון חוגג בסמטאותיה הצרות של העיר העתיקה".

למחרת, ביום ראשון (אגב, באותו יום נערכה הלווייתו של ד"ר חיים ארלוזורוב, שנרצח בליל השבת בתל אביב), יצא רוזנבלט להמשך הצילומים של הסרט המוזיקלי 'חלום עמי'. ליד קבר רחל הוא שר קטעים מנבואות ירמיה, "קול ברמה נשמע, נהי בכי תמרורים, רחל מבכה על בניה". משם המשיך לחברון, למערת המכפלה, גם שם שר פרקי תפילה ברגש רב, ואז יצא אל הירדן באזור יריחו, לצלם שם את

אה, וגם

הבנק עם הריבית הגבוהה בישראל לפיקדונות

גם	וגם	וגם	וגם
בפיקדון יומי	בפיקדון שבועי	בפיקדון חודשי	בפיקדון שנתי

לאומי
leumi

השוואת ריביות של פקדונות דיגיטליים בעמודי גילוי נאות נכון ל-13.6.23
באתרי חמשת הבנקים הגדולים. לאומי רשאי לשנות או לבטל את תנאי הפקדון בכל עת.

שבוע הספר היהודי

הבן שלי רצה שנקנה לו טלפון,
אז אמרתי לו שנקנה לו טלפון
טיפש. אז הוא נעלב כי הוא
חשב שקראתי לו טיפש. מצד
שני אם הוא היה כזה גאון
הוא לא היה חושב את זה

אלתי: תלד, איפה אתה?
אני: מי מאיתנו יודע באמת איפה
הוא מאמי, החיים הם סוג מתמשך
אלתי: הילד אחרי מקלחת
אני: דקה אני בבית

כל הכוכבים נופלים, כל
האויזים עוזבים, כל מי
שצחק שותק, כל מי שזוסקים
בצורכי ציבור באחונה הקדוש
ברוך הוא ישלם שכרם

- אמא, ראית את הספר
עלובי החיים שלי?
- עלובי החיים שלך חיים שלי?
- כן
- לא יודעת איפה עלובי
החיים שלך חיים שלי אבל יש
את עלובי החיים של אחיך
חיים כפרה עליו חיים שלי
- עזבי אני אקרא עכשיו
- זה דווקא של השכנים

- הו, יפה אדוני! אני בעצמי רק עכשיו עליתי על זה.
- טוב, בכל מקרה את מגילת אסתר כבר קראתי. מה עוד
יש?
- 'הנסיך החרש השוטה והקטן'.
- אוי ואבוי.
- אוי ואבוי בהחלט! הספר עוקב אחר נסיך שהוא קטן אבל
גם חרש ושוטה. בקיצור אין מה לדבר בלל כי מבחינה
הלכתית אין בו דעת. ובאמת אף אחד לא מדבר איתו, בטח לא
פילוסופיה. הספר מאוד קצר בגרסה שלנו אדוני.
- זה טראגי יותר מהמקור.
- מצד שני השארנו אותו נסיך. תגיד תודה על זה. רוב
החבר'ה רצו לעשות אותו כותי, אבל אני נעמדתי על הרגליים
האחוריות.
- כל הכבוד.
- חן חן. אדוני מעוניין אולי במשהו קצת יותר פיקנטי?
- נו.
- 'אריסה בארץ הפלאות'.
- מה זה זה?
- זה על ממרח צפון אפריקאי מסורתי שנקלע לארץ מלאה
אשכנזים מופלאים, שלא מבינים מה עושים עם הדבר הזה אבל
בכל זאת טועמים כדי שיחשבו שהם ישראל השנייה.
- וואו, זה עדכני מאוד.
- כן, ממש יצא החודש וכבר נמכר בעשרות עותקים אם לא
אחזות.
- יפה.
- אדוני ירצה שאני אציע לו עכשיו כמה ספרים ברצף כדי
להכניס לדיאלוג כמה שיותר כותרים לפני שייגמר המקום?
- האמת שזה מאוד יעזור.
- 'שומרת נגיעה אחות'.
- לא תודה.
- 'שלושה אבות בסירה אחת'.
- לא מהחזקים שלכם.
- 'משיב הרוח בערבי הנחל'.
- עבור.
- 'הרב הנזיר שמכר את הפרארי שלו'.
- לא מכבד לא אותך ולא אותי.
- צודק אדוני, סליחה.
- הלאה.
- קרוב להפליא ורועש להחריד.
- אה, זה ספר מוזר!
- לא אדוני, אני מתכוונת שאתה עומד נורא קרוב.
- אה, סליחה.
- 'הזקן והים, רשרוש של המים'.
- מה זה?
- זה על זקן שרודף אחרי דג בנמל קיסריה.
- ומה עושה את הסיפור הזה יהודי?
- אף אחד לא מפרגן לזקן כשהוא מצליח.
- כמובן.
- 'מי הזין את השכינה שלי'.
- אוקיי, נראה לי שנעצור כאן.
- בהחלט אדוני, כבר החלטת איזה ספר תרצה?
- לא, הכול נשמע לי מוזעזע.
- בהחלט, אנחנו עקביים. את זה אי אפשר לקחת מאיתנו.
אולי תיקח את 'מקימי' וזהו?
- הו! הנה ספר שאי אפשר להרוס.
- עשינו שהיא מראש דתייה. שעמום מוות.
- טוב, תביאי את האריסה. ●

- שלום.
- שלום ושבוע ספר שמח אדוני!
- בהחלט, תודה.
- איך אפשר לעזור?
- אני מחפש לקנות ספר.
- אז באת למקום הנכון. בדוכן שלנו תמצא הכול.
- יופי, איזו הוצאה אתם?
- אנחנו הוצאת כתר מלוכה.
- כתר מלוכה? לא שמעתי עליכם.
- כן, אנחנו הוצאת ספרים קצת פרינג', אבל לאט לאט
תופסים את מקומנו בשוק הספרים.
- יפה, ומה הייחודיות שלכם?
- אז ככה. ההוצאה שלנו מכוונת ספציפית לצרכן הדתי
שרוצה לצרוך תרבות, אבל חושש מהשפעות זרות.
- אה, וואלה. אז אתם מסננים את הספרים שפחות שייכים?
- חס וחלילה אדוני. אתה יודע מה קורה כשמתחילים לצנזר
ולהחליט בשביל הציבור את מי ראוי לקרוא ומי לא.
- אני מבין.
- אנחנו פשוט משכתבים את הספרים הבעייתיים כדי
שיתאימו לרוח הקורא האמוני.
- נשמע מבאס.
- גם נקרא מבאס. כל החוויה תגרום לך להצטער שגולדת.
אבל מה לא עושים כדי לספוג תרבות, לא ככה?
- ככה. אז מה למשל את יכולה להציע לי?
- טולסטוי אדוני אוהב?
- האמת שאני מתבייש להגיד שלא קראתי אף ספר שלו,
אבל כבר מזמן אמרתי לעצמי שאני חייב לנסות.
- מצוין, אז הנה בבקשה ספרו המפורסם ביותר 'אנא בכוח
קארנינה'.
- את מתכוונת אנה קארנינה.
- לא לא, 'אנא בכוח קארנינה'. האמן לי, אתה לא רוצה
לקרוא את המקור. רק יכניס לך רעיונות מוזרים לראש על
בגידה, התאבדות ועיסוק אובססיבי בחקלאות אורבנית.
- אז על מה הספר הזה שלכם?
- הו הו! זה משהו אחר לגמרי. 'אנא בכוח קארנינה' מספר
את סיפורה של אשת חברה רוסייה שמתאהבת בפיוט אשכנזי
מימי הביניים. אהבתם לא מתקבלת יפה בחוגי האריסטוקרטיה
הרוסיים הקשוחים, והפיוט והאיש נאלצים לעלות על רכבת
לשטייטל בפאתי העיירה הקטנה חברובסק. לא לפני שהם עושים
עצירה של שבוע כדי לעבוד בחקלאות אצל הגרף ורונסקי.
- אה, אני רואה שקצת חקלאות בכל זאת נשארה.
- כן, לא הצלחנו לברוח מזה אדוני, זה תופס משהו כמו 70
אחוזים מהספר המקורי.
- אוקיי הבנתי, האמת שזה פחות מדבר אליי.
- בסדר גמור אדוני, לא חסרות לנו אופציות בהוצאת כתר
מלוכה.
- אה, עכשיו הבנתי את השם, אתם כאילו כמו הוצאת כתר
אבל כתר מלוכה.
- בדיוק אדוני, ככה באמצעות משחק המילים המיותר הזה
אנחנו מוודאים מהרגע הראשון שהקורא יבין שמצפה לו חוויה
לא נעימה בעליל.
- יפה מצידכם.
- יש לנו פה עוד קלאסיקה שבטוח תאהב: 'מסביב לאולם
בשמונים ומאת יום'. ספר על מלך פרסי שחוגג את מלכותו
באולם אירועים במשך כמחצית השנה, למרות שכל מדעני
התקופה התערבו איתו שהוא יתיאש באמצע. זה רב מכר.
- אה, זה כאילו מגילת אסתר.

נוסעים שעה לסופר כאילו זול

אשר & more

אבל לא מנצל את המחיר המוזל שלנו, לא חבל?
זה הזמן להרוויח יום שכולו בשביל הלב במחיר מצויין!

ההרשמה המוקדמת מסתיימת במוצ"ש הקרוב!

כנס בכל לבבך ה-11
יום עיון בעבודת ה'

יום שלישי ט"ו תמוז (4/7) תשפ"ג
גני התעודנה תל אביב | ביתן 10

ללו"ז המלא והרשמה חפשו ב-Google: כנס בכל לבבך 11

לפרטים נוספים:
050-8570950

יריד נשים מגיע ל"בכל לבבך"
עם האווירה והדוכנים שאתן אוהבות

נשים
זמן. נשים. תרבות.

דאגנו לכן ל-

דביר שרייבר
dvirbe7@gmail.com

שמעו נא המורים

אירועי סוף שנה הם דבר נהדר, במיוחד אם עושים אותם במסעדה מושקעת. רק מה, לפעמים בכל זאת עדיף להזמין כיצה

רבע שעה לפני הפגישה התקשר צפריר (שם בדוי, השם האמיתי שלו הוא צביקה) והודיע שהוא מתעכב קצת. "בוא", הוא אמר, "תיכנס אליי בינתיים". "אתה בבית?" שאלתי. "איפה, אני לא רואה בית ביוני", הוא אמר, "בוא לבית הספר, אני כבר אסביר לך". זאת אומרת צפריר (שם בדוי, כן?) הוא מורה, ובתקופה הזאת של השנה הוא עובד קשה במיוחד כדי למצוא תעסוקה לחבורת הבנדיטים שכבר אין מה לעשות איתם אבל ההורים מצפים שיחזיקו אותם במסגרת עד הרגע האחרון של השנה, ואם אפשר אז גם אחר כך. אחרי חקירה צולבת של השומר בכניסה, שלושה ילדים שהתנגשו בי בחצר וכדור אחד שפגע לי בבטן (בטעות, הוא היה אמור לפגוע בראש) מצאתי את צפריר שהסתובב חסר מנוחה בחדר המורים ודיבר עם מישור בטלפון.

"אני כבר מסיים", הוא לחש לי, "תשתה קפה בינתיים". "לנוזל המוזה הזה שאתם שותים פה אתה קורא קפה?" רטנתי. הוא הוביל אותי למכונת קפה נוצצת שהמורים, כך הוא הסביר לי בתנועות ידיים, קיבלו מוועד ההורים כהוקרה על כך שהם הצליחו לשמור על הילדים הרחק מהבית או משהו כזה. במקביל הוא שאל את ההוא בטלפון כל מיני שאלות על תפריטים וביקש מאחת המורות לעזור לי להפעיל את המכונה. המורה הסבירה לי באדיבות שהקפה מיועד רק למורים ששילמו דמי ועד, וגם הם לא יודעים להפעיל אותה וממילא אין קפסולות. הכנתי תה בטעם מים והתיישבתי ליד צפריר שבדיוק סיים את השיחה.

המורה שמחמיר בספיחין

"סליחה על הבלגן", התנצל צפריר, "פשוט קיבלתי תקציב". "מה קיבלת?" הוא הודקף וחיך מאוזן לאוזן. "נכון יש את הקטע הזה שעושים מסיבת סיום שנה, וכל מורה מביאה פשטידה או סלט ואז הן עושות תחרות סמויה למי יצא הכי טוב למרות שכל אחת אומרת ש'סתם זרקתי לתנור משהו בלי להשקיע'?"

"אם אתה אומר". "אז השנה השגתי תקציב למסעדה. אמיתית! עכשיו אני רק צריך לסגור מקום מתאים ואז אתפנה אליך ונוכל לשבת. שומע, משה", הוא פנה למורה שבדיוק נכנס לחדר המורים, "זה סגור, יש תקציב". "יופי", בירך משה, "חלבי או בשרי?" "נראה", אמר צפריר, "עוד לא החלטנו". "כי אתה יודע שאני אוכל רק בשר חלק, כן?" "ברור", אמר צפריר, "אם בשרי אז רק מהדרין". "גם אם חלבי. אני מקפיד על חלב עכור". "בטח", הנהן צפריר, "אין בכלל שאלה". "אה, הולכים למסעדה חלבית?" התכרכמו פניה של המורה בלי הקפה, "חבל, אני נמנעת מלקטוז".

"לא ידעתי", התפחד צפריר, "אז בסדר, נלך למסעדה בשרית. יותר טוב". אבל המורה למדעים צמחונית. "כן?" "אלא אם יש דגים ממש טובים, ואז היא אוכלת". "אז בסדר", שידר צפריר צפירת הרגעה, "נומך לה דג עם תפוחי אדמה וסלט".

"בתנאי שהירקות גוש קטיפ", התריע משה. "זה ברור מאליי". "ומיבול נוכרי". "מה נוכרי?" התבלבל צפריר, "השמיטה נגמרה מזמן". "אני מחמיר בספיחין עד פסח של השנה השישית", הסביר משה. "טוב", רשם לעצמו צפריר, "ירקות מיבול נוכרי". "לא יקום ולא יהיה", הודעקה מורה שבדקה מבחנים בצד, "אני אוכלת רק היתר מכירה!"

איך אמורים המורים לחגוג את סוף השנה? אילוסטרציה

"לפני שאתה סוגר", אמרה המזכירה, "אני צריכה לאשר את התפריט".
"למה?"

"המורה לתושב"ע אלרגית לבוטנים".
"הערה חשובה", אמר צפריר, "אני אוודא את זה עם הטבח".
"ולמורה לאנגלית".
"בסדר, אני... מה?"

"הן לא סובלות זו את זו", אמרה המזכירה, "צריך לדאוג שהן לא תשבנה יחד"

"נגמרה השמיטה, תחיה", אמר צפריר. "אם הוא מקפיד על יכול נוכרי אז אני מקפידה על היתר מכירה", הודיעה תחיה, "זה עניין של עיקרון, אני לא מוכנה לפרנס את שונאינו". "אני אבקש שהירקות יגיעו ממדינה ידידותית", הבטיח צפריר ועמד להתקשר למסעדה, אבל אז בדיוק נכנסה המזכירה. "לפני שאתה סוגר", היא אמרה, "אני צריכה לאשר את התפריט". "למה?" "המורה לתושב"ע אלרגית לבוטנים". "הערה חשובה", אמר צפריר, "אני אוודא את זה עם הטבח". "ולשומשים". "אני אדבר איתו גם על השומשים". "ולמורה לאנגלית". "בסדר, אני... מה?" "הן לא סובלות זו את זו", אמרה המזכירה, "צריך לדאוג שהן לא תשבנה יחד".

דרוש פתרון יצירתי
"מה שתגיד", אמר צפריר, "עוד הוראות?" "כן", אמרה המזכירה, "המנהלת חייבת לשבת מתחת למזגן. אלא אם אוכלים במסעדה חלבית ואז היא יכולה לקרר את עצמה עם גלידה". "אז בסדר", נמנע צפריר, "נלך למסעדה חלבית, ככה נפתור את בעיית הצמחונות של המורה למדעים". "אבל אני נמנעת מלקטוז!" מחתה הקפאינית. "מה לקטוז?" פרץ פנימה המורה להתעמלות, "שיהיה ברור, אני בא רק אם התפריט בשרי! עם הרבה חומס! וטחינה!"

"אבל המורה לתושב"ע אלרגית לשומשים", הזכירה המזכירה. "חברה", אי אפשר לרצות את כולם", התעצבן צפריר, "נהיה חייבים להתפשר על משהו". "אתה לא מתפשר על בד'ן, כן?" התנה המורה משה. "לא, אני אוכלת רק רבנות. או צוהר", הודיעה המורה תחיה. "אם צוהר אני לא בא", הצהיר משה. "אה, כן?" קראה תחיה, "אז אני לא מגיעה אם האוכל לא בהשגחת צוהר!" "חלאס, שיגעתם", קבע צפריר, "עזבו מסעדה, אני מזמין פיצה וזהו". "לא, לא פיצה", התחננה המורה לאומנות שהקשיבה לשיחה מהמסדרון, "אני כבר שנתיים לא נוגעת בפחמימות".

"ואני לא נוגעת בלקטוז", לחשה המורה לקפאין. "אם אין חומס אני לא בא", הזהיר המורה להתעמלות. "אבל המורה למדעים צמחונית". "המורה לתושב"ע אלרגית למורה לאנגלית". "אז שהמורה לאנגלית תשב בצד, ליד המנהלת". "המנהלת חייבת לשבת מתחת למזגן. אלא אם נותנים לה גלידה". "איך גלידה? אני לא נוגעת בלקטוז".

בינתיים היה צלצול והמורים יצאו אל הכיתות, לא לפני שהודיעו שהם מצפים לפתרונות יצירתיים מצפריר, שקרס על הכיסא באפיסת כוחות ולא התייחס למורה למתמטיקה שנכנס ונעמד לידו. "ככה זה", עודד אותו המורה למתמטיקה, "כל אחד והשיגעון שלו". "ואתה?" הרים צפריר את עיניו המותשות, "ממה אתה נמנע? פחמימות?"

"אני אוכל פחמימות, אל תדאג". "למה אתה אלרגי?" "לשום דבר".

"אז מה הקטע שלך? מחרים מזגנים? אוכל רק תפוחי חופש? קטניות שלא עבר עליהן הפסח? ירקות שעשו כל היום פלדנקרייז? פירות שנשרו מהעץ בשלכת?"

"לא, אני בסדר", צחק המורה, הרים את התיק שלו ועמד לצאת אל הכיתה, "יש רק דבר אחד, קטן, ממש זניח".

"אני טבעוני".

האקדמית אשקלון

כל הטוב עוד לפניך

50%
הנחה בדמי
הרישום

אנחנו באקדמית אשקלון פותחים בפניך עתיד חדש.
מגוון מסלולים לתואר ראשון ושני ברמה אקדמית גבוהה
ובאווירה חברתית מעולה
זה הזמן לעשות צעד חכם לעתיד מבטיח!

יום פתוח | **30.6.23** | **י"א תמוז**
9:00-12:00

שנה ראשונה חינם* | שכר לימוד אוניברסיטאי
*לחילופין משוחררים ומסיימי שירות לאומי-אזרחי על פי חוק

יחס אישי

ליווי מקצועי

מרכז לפיתוח קריירה

רמה אקדמית גבוהה

***9925**

מסלולי הלימוד לתואר ראשון

הפקולטה לכלכלה
B.A. בכלכלה וחשבונאות
B.A. בכלכלה וניהול
B.A. בכלכלה ושוק ההון
B.A. בכלכלה ולוגיסטיקה

הפקולטה לעבודה סוציאלית
B.S.W. בעבודה סוציאלית
B.S.W. תוכנית להסבת אקדמאים

ביה"ס למדעי הבריאות
B.A. בבריאות הציבור
B.Sc. במדעי התזונה
B.S.N. בסיעוד
B.S.N. בסיעוד - תוכנית להסבת אקדמאים
B.S.N. בסיעוד - לאחים ואחיות מוסמכים

מדעי החברה
B.A. בקרימינולוגיה
B.A. בפסיכולוגיה
B.A. בפוליטיקה וממשל
B.A. בלימודי תיירות

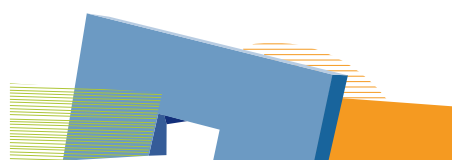
מדעים מדויקים
B.Sc. במדעי המחשב

B.A. בלימודים רב-תחומיים
במדעי החברה במסלולים:
מינהל עסקים
משאבי אנוש
חינוך

מדעי הרוח
B.A. בלימודי ארץ ישראל

מסלולי הלימוד לתואר שני

M.S.W. בעבודה סוציאלית
M.A. בכלכלה יישומית
M.A. בקרימינולוגיה
M.A. עם תזה בקרימינולוגיה קלינית
M.A. עם תזה בפסיכולוגיה רפואית**
M.Sc. במדעי המחשב**
**הענקת התואר מותנית באישור המועצה להשכלה גבוהה

המכללה האקדמית אשקלון
Ashkelon Academic College

www.aac.ac.il

היום שאחרי הכדור

הירי התועה שחדר לתוך חדר השינה שלי הכריח אותי לפתוח צוהר שיכניס את העולם לממלכתי הפרטית. את המחיר הזה הייתי מוכנה לשלם כדי לעצור את הסחרור שמתריעים עליו שנים, אבל הלוואי שלמישהו אכפת

ומה עם אזרחים שנוסעים יום יום ביהודה ושומרון בתוך רולטת אבנים או ירי, והכמעטים שלהם לא מגיעים לסף ידיעה חדשותית? מהדורות שלמות היו יכולות לעסוק רק בזה כמעט מדי ערב. ושם, שלא כמו אצלי, הכדורים והאבנים מכוונים היטב לפגוע דווקא ביהודי. הפער הזה כואב.

אבל הבמה ניתנה, אז נרתמתי. ראינו אותי והקשיבו ושאלו שאלות, ואני פניתי את כל הל"ו ואת כל המקום בנפש כדי לעשות את זה נכון. אבל בסוף גם הצבתי גבולות, כי יש כאן משפחה שצריך להחזיר אליה את השפיות והביטחון.

כל מסרון הוא חוסן

עוד לפני הראיונות, דבר ראשון בבוקר, הלכתי עם בעלי לבית הכנסת ובירכתי הגומל. כבר בירכתי בעבר אחרי לידות, אבל הפעם התקשיתי להשלים את הברכה. בכי לפני, תוך כדי ואחרי. כן, שום דבר כבר לא מובן מאליו. רוב המסרים שאנחנו מקבלים משמיים הם עקיפים, כאלה שצריך לפענח. הפעם ההודעה הייתה ברורה: את נשארת כאן, בעולם הזה. את לא נלקחת. ועכשיו נשאר לי לחשוב לאן אני לוקחת את זה. ברכת "אלוקי נשמה" נראית לגמרי אחרת. וגם "מודים אנחנו לך". הלוואי שלא

אשכח את זה לעולם.

לאורך כל היום וגם אחר כך קיבלתי הודעות וטלפונים מתעניינים, מודאגים, ששואלים מה היה ואיך אנחנו מרגישים. לקראת שבת הגיעו חיבוקים מחברים: עוגות וקינוחים ומגשי פירות (שניים!) וגלידה מפנקת. כל הודעה כזאת, כל שאלה והתעניינות, כל טלפון, היו משמעותיים בשבילי. מורים לשעבר של הילדים, חברים שעזבו את לוד מזמן, מישהי שהתארחת אצלנו בראש השנה לפני עשור. הם חששו להפריע, להטריד, להעמיס, אבל ההפך הוא הנכון. כל טלפון כזה, כל הודעה, עיבו את תחושת החוסן. כל משפט של השתתפות עזר לי להרגיש שאנחנו לא לבד בסיפור הזה. המעגלים הרחבים שבהם המקרה שלי נגע הבהירו לי יותר מכול שזה לא רק הסיפור של העיר שלנו, אלא של המדינה כולה. שהעניין הזה שאני לא מפסיקה לכתוב עליו כבר שנים נוגע היום לכל אדם. הגענו לנקודת רתיחה.

אני לא יודעת אם המקרה שלי יצליח להזיז את מדיניות הממשלה ולו במילימטר. אולי הוא עוד קש על גב גמל, קש שנערם על משאות כבדים מאוד של רצח, ירי, פשיעה ופחד. אני רק מתפללת שמשהו יקרה כבר. כבר אי אפשר להתעלם מהמספרים המבהילים של הרציחות והאלימות המשתוללת בחברה הערבית. המדינה חייבת להתעשת ולעבוד על זה ברצינות ובשקט. בלי מסיבות עיתונאים וועדות, בשיתוף פעולה בין-משרדי. החברה הערבית חייבת להחליט שהיא עושה שינוי, שהיא מקיאה מתוכה את היורים ואת הפושעים. יהיה לזה מחיר כבד, אבל כבר היום החברה משלמת אותו. מנהיגי הציבור הערבים חייבים להפסיק להאשים את כל העולם ולהתחיל לפעול לניקוי המגזר מבפנים, כולל שיתוף פעולה עם המשטרה. משטרת ישראל חייבת לקבל חיוזוק ועיבוי ולפעול באופן רציני ויסודי יותר. והשופטים, הו השופטים, הם מוזמנים ללילה חинס באיזו עיר ערבית שהם רוצים, אפשר גם בלוד. על הבוקר, אני בטוחה, הם יגיעו ללשכה שלהם אחרים לגמרי ויפסיקו לשחרר את היורים בסיטונאות. עד שזה יקרה צריך לחוקק עונשי מינימום לאחזקת נשק וליוורים. יש המון מה לעשות. זו רשימה חלקית. השאלה היא האם למישהו אכפת באמת. ●

איור: שאול גרד

הסיפור הזה קיבל מקום הרבה יותר גדול ממה שחשבתי. "מזל שזה קרה לך", שמעתי מכמה חברים ו"מזל שזה קרה ליהודייה", שמעתי מידידה ערבייה. וזה נכון. וזה לא הוגן. כשמשהו קורה לאדם מוכר או לעיתונאי הוא יסופר יותר. אבל מי שהכי סובל, מי שנמצא בליבו של מעגל הדמים הבלתי נגמר הזה, הם בני המגזר הערבי

החלטנו לצחוק על זה. ישבתי עם הילדות על המיטה בחדר שלי, דווקא שם, במקום שבו זה קרה, והתחלנו לספר בדיחות שמותחות את המצב המוזר הזה עד הקצה. התחלנו בזה שמגיע לנו שולחן חדש, כי הנוכחי חטף קליע. המשכנו בעובדה שכדאי לדרוש שיפוץ כללי של החדר, ואם כבר אז רמונט על כל הבית, וסיימנו בוילה חדשה בסביון. צחקנו והגזמנו ושחררנו את המתח. האירוע של שבוע שעבר נגמר בנס גדול ברוך השם ובלי שריטה. אבל עדיין, הבית הוא מבצרו הבטוח של האדם, וחדר השינה הוא לב ליבו של המבצר. וכשהוא לא מצליח לממש את תפקידו ולשמור על המשפחה, הלב צריך כמה ימים כדי לחזור לקצבו הרגיל.

קליע על המטפחת

רביעי שעבר. עשר בלילה. אחרי ימים אינטנסיביים של עבודה ושל שמחה משפחתית, החלטתי ללכת לישון מוקדם כדי לאגור כוח לסוף השבוע. העיר אומנם רעדה מיריות, צרורות וצרורות שכנגד במשך שעות, אבל החלטתי לוותר הפעם ולא לשקף את המציאות ברשתות החברתיות. די, תשחררי, אמרתי לעצמי, מישהו אחר כבר יכתוב, והרי זה ממילא לא יעזור. בדיוק כשהחלטתי לוותר על הכתיבה שמעתי צרור אחד קרוב יחסית, שריקה ואחריה קול מוזר. כמה דקות אחר כך הבנו שזה היה כנראה קליע שנכנס לחדר השינה דרך התריס ופספס אותי בסנטימטרים ספורים. כמה שעות אחר כך כבר הייתה לנו ודאות. הקליע, 7.62 מ"מ קוטר, כלומר רחב מהרגיל (הנה למדתי משהו), היה מונח בתוך המטפחת האדומה שלי, על השולחן שלידי.

האמת? היסטתי אם לכתוב על זה ברשתות החברתיות. הרי זה מקרה פרטי שנגמר בשלום ולמה לעשות מהומה? מצד שני, כל כך הרבה שנים אני וחבריי כותבים, מתריעים ומפגינים נגד האלימות והפשעה בחברה הערבית, אז כשמגיע כדור תועה אליי ממש אני לא יכולה להתעלם. אז כתבתי. כתבתי ולא שיערתי שזה יעזור או יעניין מישהו. ההד הנרחב היה הפתעה גדולה. שמחתי בו אבל ידעתי שיהיה לו מחיר.

ידעתי שזה ידרוש גיוס של כוחות נפש. לתאר את המקרה שוב ושוב, להכניס צלמים למקום הכי פרטי בעולם (ולשמור שיצלמו רק את מה שאני מרשה), להיות מרוכזת, להעביר את המסר שאני רוצה, לדלג על מוקשים שיניחו לי, ולבסוף גם לחטוף על הראש מעיתונאים וממפיקים שלא יכולתי להתראיין אליהם. כן, זה לא משנה שעברת מיני-טראומה. ברגע שיש לך סיפור את הופכת לציבורית, ואת לא בסדר אם את לא יכולה או לא זמינה לספר אותו למי שדורש.

הסיפור הזה קיבל מקום הרבה יותר גדול ממה שחשבתי. "מזל שזה קרה לך", שמעתי מכמה חברים ו"מזל שזה קרה ליהודייה", שמעתי מידידה ערבייה. וזה נכון. וזה לא הוגן. כשמשהו קורה לאדם מוכר או לעיתונאי הוא יסופר יותר. אבל מי שהכי סובל, מי שנמצא בליבו של מעגל הדמים הבלתי נגמר הזה, הם בני המגזר הערבי. רק שאותם ממעטים לראיין כי העיתונאי הקלאסי פחות מזדהה איתם, כי הם פחות זמינים, כי מכשול השפה עומד בדרך, וגם - או בעיקר - הם לא מוכנים לעמוד מול המצלמות מחשש שיבולע להם. שינקמו בהם. תראו מה קורה לחסן שעלאן, כתב ynet שמרבה לכתוב על האלימות והפשעה במגזר שלו. הוא ובני משפחתו סובלים מאיומים ומירי. השבוע הוא כבר פרסם בקשה לדאוג לבני משפחתו אחרי מותו.

הפרויקט
בליווי בנקאי
של בנק לאומי.

לאומי
leumi

קדם כל קהילה!

TRILOGY

הבנייה
בעיצומה!

67 יח"ד כבר נמכרו בשלב ד'
החל מ-

1,490,000

**הצטרפו ל-250 המשפחות שהקימו קהילה
ב'קדם' שבאבני חפץ, והפכו אותה
לסיפור הצלחה ביהודה ושומרון**

קדם כל בואו נדבר על קהילה. ב**קדם** שבאבני חפץ מחכות לכם מאות משפחות נפלאות שהקימו קהילה חמה וצעירה. הרוח החזקה של העשייה, יחד עם המעטפת המגוונת של פעילויות התרבות והספורט, להורים ולילדים, הם שהפכו את קדם שבאבני חפץ לסיפור הצלחה תוך פחות משש שנים. **עברו ל-קדם שבאבני חפץ ורכשו דירה עכשיו במחירי הזדמנויות שלא יחזרו.**

לפרטים נוספים צרו קשר: 076-5991263

הריזהב

חפשו בגוגל: קדם הריזהב

קריית ארבע

סיבים מחברים

מגפת הקורונה התניעה את התהליך המתבקש של חיבור יישובים קטנים לרשת האינטרנט באמצעות סיבים אופטיים מהירים. באינטרנט רימון רואים בכך שליחות ציונית, לא פחות. כך הם עשו את זה // **מירי בן־דוד לוי**

גם של וידאו האינטרנט ממש קרטע במקומות הללו". הזינוק הדרמטי בשימוש באינטרנט חייב מעבר לטכנולוגיה משופרת שתאפשר תעבורה טובה יותר של הנתונים ברשת, והפתרון המתבקש היה מעבר לרשת סיבים אופטיים. "סיב זה למעשה חוט מאוד מאוד דק מזכוכית", מסביר פאר, "והתקשורת דרך הסיבים היא הדרך הכי מהירה ויעילה לזרימה של אינטרנט. לא בכל מקום יש סיבים, מכיוון שלחברת 'בזק' תמיד יהיה עדיף להגיע פחות לפרזיפריה. לכן לא היה סיכוי לראות סיבים ביהודה ושומרון לפי תוכנית העבודה המקורית של בזק. לנו, כחברה עם אינטרס ציוני ותחושת שליחות, היה עניין לתת מענה לאותם מקומות גם אם לא תמיד זה היה כלכלי. ראינו בזה השקעה חשובה, גם מתוך

אינטרנט רימון. "כידוע, בתקופת הקורונה קרו אצלנו שינויים עצומים - בזמן שאנשים חיפשו מנוחים אנחנו רצנו לחפש שרתים כדי להתמודד עם קצב הגידול המטורף של השימוש באינטרנט, מה שגם דרש מאיתנו לגייס כוח אדם נוסף ולהשתלט על הכול. גם נושא הסינון וההגנה צבר תאוצה. אחרי כמה חודשים קרה משהו מעניין - התחלנו לקבל שיחות טלפון ממועצות מקומיות וממזכירי יישובים עם בקשת עזרה באספקת אינטרנט ליישוב שלהם. באותם ימים כל הציבור בארץ ובעולם עבר לעבוד מהבית בזמן אפס, והאינטרנט שסופק אצלם לא נתן מענה לדרישה הגדולה. גם ככה התשתיות היו מוגבלות בפריפריה בכלל וביהודה ושומרון בפרט, כך שבשלב הזה שבו היה זינוק לא רק בצריכה של טקסטים אלא

בתעבורת האינטרנט החלו ספקיות האינטרנט בפריסה מסיבית של תשתיות סיבים ברחבי הארץ. אך מי נשכח מאחור? נכון, הפריפריה. מהשכחה הזאת סבלה בעיקר ההתיישבות ביהודה ושומרון, שפריסת הסיבים שם נתפסה כלא כדאית כלכלית. ואז... אז נכנסה לתמונה הציונות. במעשה חלוצי, לא פחות, הרימו את הכפפה כמה יזמיות שהחליטו ללכת גם עם הלב ולא רק עם הכיס, להמר על כל הקופה ולפרוס תשתיות סיבים אופטיים מתקדמות ביהודה ושומרון. "אנחנו מוכרים כספק אינטרנט שמעניק פתרונות הגנה למשפחות וילדים שרוצים להשתמש באינטרנט באופן הנוכחי, כך שיהיה אפשר להשתמש בו באופן שיפיק ממנו את הטוב", מספר יריב פאר, מנכ"ל קבוצת

ולם יודעים על מהפכת התעסוקה ההיברידית שהביאה איתה הקורונה, על המעבר ללמידה מרחוק ולפגישות "זום" שכל חברה אימצה גם לחיים שאחרי, ועל הגידול במכירות המחשבים שהגיע ברוח התקופה, אבל לא כולם יודעים על השפעת המגפה על הסיבים ועל איכות האינטרנט ביהודה ושומרון, בקריית ארבע ובכלל בפריפריה.

מעשה ציוני־חלוצי

כבר בימים הראשונים לפרוץ המגפה חלה עלייה דרמטית בשימוש באינטרנט, כאשר כל בית בישראל הפך גם למשרד וגם לבית ספר. כדי לעמוד בביקוש ובקצב הגידול העצום

יריב פאר, מנכ"ל קבוצת אינטרנט רימון : הזינוק הדרמטי בשימוש באינטרנט חייב מעבר לטכנולוגיה משופרת שתאפשר תעבורה טובה יותר של הנתונים ברשת, והפתרון המתבקש היה מעבר לרשת סיבים אופטיים

צילום: יוסי זליגר

החיבור שלנו לציבור הדתי-לאומי במשך שנים. לכן המהלך הזה הוא חלוצי והתיישבותי בעינינו, בתוך העשייה העסקית השוטפת". בדיוק באותו זמן שבו הועלו הבקשות מהמועצות המקומיות והיישובים, התקבלה בחברה פנייה מעניינת משי אסלאן, מנכ"ל חברת טלראן תקשורת, שסיפקה במשך שנים סיבים ליותר מ-100 קיבוצים ברחבי הארץ. מתברר שגם אסלאן קיבל פניות שונות מנציגי ומזכירי היישובים ביהודה ושומרון ובקשות לפריסת סיבים, "הוא טען שכל מי שהתקשר אליו שאל אותו אם יש לו 'רימון' וכך הגיע אליי מתוך כוונה לפעול ביחד", אומר פאר. "הבנתי שנוכל לשלב כוחות כי אנחנו יכולים להשלים זה את זה - אנחנו נהיה הספק שמעניק הגנה והוא המומחה לסיבים".

השיחה הזאת התנהלה לפני שנתיים. בתוך כמה חודשים התוכנית בוצעה והסיבים התחילו להיפרס בפועל. "זה מהלך מורכב מאוד. מדובר בהקמת חברה חדשה בתחום התשתיות, לכן נדרשו השקעות, טכנולוגיה מיוחדת וידע כמו גם עבודה עם קבלנים וחברות בתחום ההנדסה האזרחית. המשימה הייתה לבנות חברה מחדש - זה כמו שחברה שמייצרת נעליים תתחיל לייצר חולצות. לכאורה זה נראה דומה למה שעשינו אבל זה לא. הקמנו תשתיות והתחלנו לעבוד עם מערך של טכנאים, עם תוכניות חדשות שלא הכרנו, גייסנו מומחים בתחום, ניהלנו מערך

האינטרנט - כלי אידאולוגי

כמו ראשי מועצות אחרים, גם אליהו ליבמן, ראש המועצה המקומית קריית ארבע-חברון, היה בעבר חסר אונים כשהבין שהסיבים לא יגיעו בקלות לאזורו. קריית ארבע מבודדת מבחינה פיזית, אבל הצורך שלה באינטרנט מהיר ויעיל הוא עצום: בין התושבים יש הרבה בעלי עסקים ואנשים שעובדים מהבית, והמעבר מנחושת לסיב הכרחי ביותר. "היו לנו בעיות תקשורת באזור קריית ארבע, אבל כמוכרן שמשבר הקורונה חידד את הדברים ומצאנו לנכון לפעול כדי שלתושבים שלנו יהיו תשתיות תקשורת משופרות ומתוך כך גם שוויון הזדמנויות באיכות החיים", מסביר ליבמן. "האינטרנט אחרי הכול הוא כלי עבודה גם לאנשים שזהו ממש לחם פרנסתם, אך גם לסטודנטים ולמשפחות.

הארץ שפורסים סיבים באזורים חרדיים, ביהודה ושומרון ובעוד אזורים. ברור שמדובר בציבור הלקוחות הפוטנציאלי שלנו. אנחנו מקבלים כל הזמן מכתבי תודה ופידבקים של לקוחות שלא הכירו דבר כזה בעבר: פתאום האינטרנט רץ, פתאום הזום עובד, אפשר לתפקד כעסק וסוף סוף הם לא מרגישים מקופחים כמו פעם. לסיב יש כמה יתרונות בין השאר הוא מאפשר אינטרנט ביתי מהיר גם כשיש כמה מכשירים בבית, והוא מעניק יציבות - דבר שבמקומות הללו לא היה מוכר כל השנים. היום אנחנו גאים להגיד שאין הבדל בין אורח שגר בבית אל או בקריית ארבע ובין מי שגר בתל אביב, בפתח תקווה או במודיעין. הם יחוו את אותה מהירות גלישה".

קבלנים, מערך ציוד קצה, מלאים, זה פרויקט הנדסי-טכנולוגי-תפעולי בסדר גודל גדול מאוד, וכשאתה עושה את זה דווקא בפריפריה זה עוד יותר מסובך. כשפורסים סיבים בבניין בעיר, בדרך כלל התשתיות חדשות וכבר מסודרות, אבל ביישובים צריך כמעט להתחיל מאפס. לגישתנו - היכן שיעבור הסיב שם יהיו חיים וזה מרגש אותנו. בעיר כל השטח הציבורי הוא בחזקת הרשות. ביישוב שהתחיל כהתיישבות ואחר כך התמסד אתה מוצא שהרבה מאוד מהתשתיות הציבוריות לא מסודרות בלשון המעטה, וכל הזמן יש אתגרים בקרקע וצוות הפתעות".

כיום האופרציה עובדת לתפארת. "השותפות עם טלראן מוכיחה את עצמה על הצד הטוב ביותר, ויש לנו בכל רגע נתון עשרות צוותים בכל רחבי

דניאלה וייס, מראשי תנועת נחלה ופעילת התיישבות ותיקה: מערכת תקשורת מודרנית הופכת כל הר טרשים מרוחק וגם קירח למרכז תעסוקה, מהרגע שהסיב האופטי פילס דרך אל ההר

בתקופת הקורונה, כשגדל הצורך בתקשורת אינטרנטית, הבנו שחייבים לעשות מעשה, ושיתוף עם אינטרנט רימון הוא אמירה ברורה שקריית ארבע היא במרכז הארץ וראויה למהירות ואיכות גלישה כמו שיש בכל מקום אחר. לא סתם חזרנו לארץ נחלת אבותינו ולהיות עם חופשי בארצנו - זו לא רק מסירות הנפש של דור המייסדים אלא אפשרות לנהל את החיים כמו שצריך ולהשתמש בכלים שהקדוש ברוך הוא העניק לאדם. לכן יש חשיבות ערכית עליונה לחיבור של קריית ארבע לתשתיות אינטרנט משופרות, ומה נכון יותר מלצרוך את השירותים הללו מחברה שחרתה על דגלה את הנושא של ערכים, סינון תכנים ויכולת שליטה עליהם כך שההנאה מהכלי היעיל והחשוב הזה תהיה על הצד הטוב ביותר".

ליבמן מספר כי בזמנו, הצוות המקצועי במועצה הגיע למשרדי אינטרנט רימון כדי להעמיק את הידע, את הניסיון ואת שיתוף הפעולה. "גם הם שלחו אלינו גורמים מקצועיים כדי לעשות התאמות מקצועיות ולהוציא את המיטב. עברנו ביחד גם הסברה ואפילו גייסנו אנשים מקומיים שיעזרו בשיווק ובתחזוקה של התשתיות. היום התושבים, בעלי עסקים, מוסדות החינוך, גורמים רשמיים במועצה וכל מי שנמצא במרחב שלנו נהנים מהמהלך החשוב הזה. יש לנו חברה כלכלית מתקדמת מאוד שפתחה האב - חלל עבודה משותף עסקי, בשיתוף המועצה. המקום נקרא 'קליקה', ובין השאר בזכות תשתיות האינטרנט המעולות הוא מבקש עד כדי כך שבימים אלה הוא מתרחב". מבחינתו לא היו אתגרים הנדסיים. "האתגרים היו בדמיון, ובגלל זה לא קרה קודם. במשך שנים רבות מי שהיה אחראי על התקשורת חשב שאנחנו נמצאים מעבר להרי החושך. אנחנו הבנו שהנגשה של האינטרנט לתושבי המקום ולהמון היהודי שבא לבקר כאן היא אפשרית ומחויבת המציאות, ואכן היום כולם נהנים מהתשתיות וזה שדרג את האזור כולו. אני יכול להגיד אפילו ברמה האישית - העובדה שאני מנהל שיחות זום עם אנשים חשובים וגורמי ממשלה באופן רציף בלי תקלות ובלי התנצלויות כל דקה - זה שדרוג. והנה היום מגיעים אלינו מאזורים אחרים כדי ליהנות מאיכות הגלישה. זהו הישג נפלא בעיניי".

הסיב האופטי כמחרשה

דניאלה וייס, מראשי תנועת נחלה ופעילת התיישבות ותיקה, מגדירה את יהודה ושומרון כאזורי העתיד של מדינת ישראל, ומסבירה את הצורך הגדול שעולה מכך לחיבור ההתיישבות לתקשורת אינטרנט ברמה הגבוהה ביותר שיש. "הגבעות וההרים הנישאים מעל שפלת החוף צופנים בחובם אפשרויות פיתוח עצומות ומרחבים שמחכים לבנייה של מאות אלפי יחידות דיור. ככל שהאזורים הללו מתפתחים כן גובר הצורך בשכלול מערכות תשתית עם דגש על הסיבים האופטיים. מערכת תקשורת מודרנית הופכת כל הר טרשים מרוחק וגם קירח למרכז תעסוקה, מהרגע שהסיב האופטי פילס דרך אל ההר. בהתחשב בעובדה שרוחב המתנים של המדינה הוא 70 קילומטרים, הרי שהסיב האופטי מרגיש שהוא בסביבה ידידותית. ככל שעולה איכות התקשורת המודרנית יורד המתח האישי לגבי וריאציות של תעסוקה. 'לעבוד מהבית' כבר אינה אמירה אורבנית, אלא הגדרה ידידותית לאפשרויות התעסוקה במרחבים הכפריים. לאחרונה התוודעת להיקף ההולך ומתרחב של לימוד לתארים אקדמיים

גם לטובתנו, כשלקוח רואה טכנאי נותן את הנשמה כדי לחבר אותו - למחרת בבוקר אנחנו כבר מקבלים בקשות להתחברות עם השם של הטכנאי שהיה בשטח". והנה אתגר נוסף: ליטבק מציין כי השחקנים הגדולים בתחום לא תמיד מוצאים עניין להגיע לפריפריה ולתיישבים הקטנים "ושם אנחנו נכנסים לתמונה. אנחנו כמו סיירת, עובדים נקודתית במשימות מרוכזות ומצליחים לספק פתרונות לאתגרים שאני בספק אם לשחקנים הגדולים יש יכולת לעמוד בהם. אני יכול להגיד שנכון להיום חיברנו כבר כ-200 יישובים וקיבוצים, המון בתי קרקע, ויש היום בתים רבים שמקבלים אינטרנט מהיר במקומות שאינם מרכזיים ברחבי הארץ, בזכותנו".

פוליטית להתעללות בצרכנים. האם התלם שחורץ הסיב האופטי מחליף את קו המחרשה? נראה לי שהחזון המועדף הוא 'וגר זאב עם כבש'. יחיה הסיב האופטי לצידה של המחרשה. העולם המודרני צריך את שניהם". אמנון ליטבק, מנכ"ל חברת תשתיות הסיבים טלראן אשר מתמחה בעבודה בפריפריה, מסביר מה הם האתגרים העיקריים בפריסה בפריפריה: "איכות השירות חשובה הרבה יותר בקיבוצים ובפריפריה. ללקוח לא משנה שהוא גר רחוק או שהישוב שלו נמצא בקו העימות - בסופו של יום הוא צריך אינטרנט טוב שיעבוד כראוי. מה גם שבשונה מערים גדולות, בפריפריה השיווק מפה לאוזן הוא מיידי. אם לקוח לא מרוצה, בתוך שעה כל היישוב יודע את זה. זה עובד

צילום: דוברות אתמר

אליהו ליבמן, ראש המועצה המקומית קריית ארבע-חברון: יש חשיבות ערכית עליונה לחיבור של קריית ארבע לתשתיות אינטרנט משופרות, ומה נכון יותר מלצרוך את השירותים הללו מחברה שחרתה על דגלה את הנושא של ערכים

מרגישים שנהגית הזמן שלכם לצאת לדרך חיים חדשה?

אור הגנוח

2.7 / ראשון
18:00

רמת גן

26.6 / שני
18:00

ירושלים

29.6 / חמישי
18:00

בואו ויפגש בימים הכתוחים:

מניחים את הקשיונים על הסטנדר

ביותר ויותר ישיבות ומדרשות מתעוררים להיקפים המתרחבים של מתמודדי נפש בתוככי המוסדות התורניים. את ההשתקה וההכחשה של הדורות הקודמים מחליפים כיום קורסים מקצועיים לרבנים ומחנכים, מטפלים מוסמכים בוגרי ישיבות שנותנים מענה לתלמידים וליווי קרוב של הר"מים: "כדי ללמוד תורה צריך נפש רגועה"

// דביר עמר

ב' למד בכיתה י"א באחת מהישיבות התיכוניות המוכרות במגזר. הכול התנהל אצלו כרגיל, עד שיום אחד הוא קיבל טלפון מאיש שב"כ ובפיו בקשה: "תצטרף למחלקה היהודית ותהיה סוכן שלנו". ב' סירב, אך מאז לא הצליח לחזור לשגרה. הוא נתקף חרדות קשות: "היו לי חרדות של החיים, לא הייתי מדבר עם אנשים זרים והייתי מקליט אנשים חריגים. היו תקופות שלא יצאתי מהמיטה. מבחינתי, השב"כ הוא גוף עלום ששם עליך שק ולוקח אותך בטנדר באמצע הלילה. פחדתי מכל טיוטה קורולה ברחוב, כי תמיד אמרו שלשב"כניקים יש רכב כזה".

גם כשעבר לישיבה גבוהה לא פסקו הצרות. "בשיעור א' הם התקשרו אליי עוד פעם ואמרו לי: תשמע, אנחנו ניפגש איתך או ליד הישיבה או בבית שלך. השיחה הזאת הגבירה אצלי את החרדות ולא תפקדתי במשך תקופה. הלכתי לסגן ראש הישיבה וביקשתי שישם את הטלפון במקום רחוק 'כי מקליטים אותנו'. סיפרתי לו והוא מאוד נירמל את האירוע. הרב הפגיש אותי עם תלמידים ואברכים שעברו חוויה דומה, נשלחתי לטיפול וחלק ממנו היה לספר לאנשים בסביבה שלי על מה שאירע. לאט לאט גיליתי מנעד רחב של אנשים שמתמודדים עם הנפש שלהם. הרגשתי שבישיבה הייתה קרקע פורייה לדבר ולהכיל את הדברים, גם מבחינת התלמידים ובטח מבחינת הישיבה, הר"מים ליוו אותי צעד צעד בנושא הזה".

מבחינת ב', השלב הקשה בהתמודדות היה עד הרגע שגילו בישיבה את מצבו. "לא הייתי נרדם, ובבוקר לא הייתי מוצא מיילים כדי להסביר לר"מ שלי למה לא התעוררתי. מה אני אגיד לו, 'קמתי באמצע הלילה מסיוטים'? היו תקופות שלא הייתי מראה את הפנים שלי.

נתנו לי תחושה שאני לא נותן את הביצועים שמצפים ממני לתת". כיום, לאחר שעבר טיפול והתאושש, ב' נשוי ובעל משפחה, חי באושר ואפילו מסוגל לקרוא על המחלקה היהודית בשב"כ בלי תסמיני חרדה.

שתי התאבדויות ביום אחד

הסיפור של ב' הוא חלק מתופעה רחבה של מאות בחורי ישיבות מהציונות הדתית שמתמודדים עם אתגרי נפש. "היה לי תלמיד שערב הגיוס התנהג בצורה חריגה, הסתגר בחדר ואחר כך התפרע. הודעתי לצבא שלדעתי הוא לא כשיר לגיוס ושלחתי אותו הביתה כדי שההורים יפנו לטיפול", מספר הרב יעקב אריאל, מוקני רבני הציונות הדתית. "אחרי שנה ראש אכ"א התקשר אליי ואמר: למה לא אמרת שהוא חולה נפש? אמרתי לו: אני אקבע לך שהוא חולה נפש? הרגשתי התנהגות חריגה, לכן גרעתי אותו מרשימת המגויסים ושלחתי אותו להורים שלו כדי שיפנו אותו לאנשי מקצוע. הכול צריך להיות מטופל על ידי אנשי מקצוע. הרבנים צריכים להרגיש את הבעיות, כמו שמפקד בצבא לא מטפל אלא מפנה לקב"ן. הטיפול הוא לא של ראשי הישיבות, הם רק צריכים להרגיש שיש בעיה ולהפנות לגורמים המקצועיים".

אצל חלק מבחורי הישיבות המצב הנפשי מתבטא בחרדות, דיכאונות ולחצים נפשיים, ובמקרים קיצוניים ישנם גם אשפוזים פסיכיאטריים, ולמרבה הצער גם מקרים קשים של אובדנות. רק לאחרונה התמודדו בישיבות ההסדר עם שני מקרי התאבדות ביום אחד, אחד מהם של תלמיד שהיה דמות חשובה ובולטת בישיבה. השיח סביב הנושא הזה בישיבות הוא רחב היקף ועטוף גם בחשש גדול. אחד מראשי הישיבות המוכרות במגזר מספר ל'בשבוע'

כיצד לפני כמה שנים התאבד תלמיד בישיבתו מיד בתום השיעור שלו, וכמה שבועות לאחר מכן קרה אסון דומה בישיבה אחרת, לא הרחק משם. ראשי הישיבות שעימם שוחחנו כרקע לכתבה היו תמימי דעים שחשוב להעלות את הנושא. בחור ישיבה הבהיר לנו את חשיבות הדיון בנושא בניסוח ציני יותר: "התמודדויות נפש בקרב ביינישים? לא יכול להיות, אין אצלנו דברים כאלה. זה רק אצל חילונים שיש להם נפש חלשה. התורה היא הפסיכולוג הכי טוב כמוכן. תעסוק בתורה ויעבור לך".

ניצנים של שיח בנושא היו גם בעבר, אך לא בהיקף נרחב. כך למשל, בסרט 'על כוורח' המספר את סיפורם של גיל ואסתר אלכסנדר, בני זוג מהקיבוץ הדתי מעלה גלבוע, אשר מתמודדים עם התאבדותם של שניים מבניהם בצבא בהפרש של 14 שנה, אחד בוגר ישיבת מעלה גלבוע והשני בוגר ישיבת עתניאל. בני הזוג אלכסנדר השתדלו בעבר לדבר עם רבנים ומחנכים ששימו לב למצוקות של התלמידים, מתוך גישה שאסור להסתיר וצריך לדבר על זה. אין בדברים סימון של הישיבות כמסגרת לא נורמלית שיוצרת בעיות אצל הבחורים. השיח הרבני מכוון לתשומת לב למתמודדים בתוך הישיבה, שקיימים בה כפי שקיימים בכל פלחי האוכלוסייה. "ישיבות זה מקום נורמלי. גם אם יש מקרים כאלה, זה אומר שזה מקום נורמלי", מדגיש הרב יואל מנוביץ', ראש ישיבת הגולן וחבר הנהלת איגוד ישיבות ההסדר. "הסטטיסטיקה היא משהו יבש, ואם בתוך קבוצה של מאה בני נוער יש כך וכך אובדנים, זה קיים גם אצל חרדים וגם בישיבות שלנו וגם בקרב החילונים, לדעתי פחות או יותר באותם מספרים. בגילים הללו יוצאים במידה רבה לעצמאות, והבירורים הם מאוד גדולים. ישיבה זה מקום שמבררים בו את הנפש,

ואם זה לא היה מתגלה בישיבה זה היה צף בגיל מבוגר יותר והיה מסובך יותר".

הרב מנוביץ' השתתף בכמה פגישות חשובות בנושא מתמודדי הנפש בישיבות, ומספר שישנה כל העת עלייה במודעות ופעולה בתחום. "יש התקדמות אדירה מבחינת הפתיחות להבנה שנצרכים אנשי מקצוע בתוך הישיבות, התקדמנו המון", קובע הרב מנוביץ', ומדגיש כי מספר המקרים בדור האחרון רק הולך ועולה. "מספר בחורי הישיבות שצריכים עזרה בהתמודדות עם דיכאון, חרדות ועוד גדל מאוד, אני לא חושב שזה היה ככה פעם. יש כל הזמן התלבטויות עם חבר'ה בזמן הישיבה, לפני גיוס ובתוך הצבא. ככל שהשנים עוברות אז או שיש אנשים שנחשפים יותר לדברים קשים או שהחוסן הבסיסי פוחת, אלו דורות אחרים. היום כולם מדברים למשל על הלם קרב, משהו שלא היה".

הרב מנוביץ' רואה בקיומם של מטפלים בישיבות צורך חשוב מאוד. "אנחנו עדיין רחוקים ממודעות מספקת לנושא הטיפול, ישנו טשטוש ומאוד נצרך להגיד אותו: רבנים הם אנשים שיש להם יכולת לגעת בנפש, אחרת הם לא יכולים להיות רבנים. אלא שיש מצבים שהם פתולוגיים בענייני בריאות, וכדי לטפל בהם יש אנשי מקצוע, והרבנים צריכים להפנות אליהם".

החשש מפנייה למטפלים מובן גם לרב מנוביץ', שמנסה להפיג אותו. "תחום הנפש אינו דומה לטיפול אורתופדי, זה תחום טיפולי מופשט יותר, לכן יש המון שרלטנים ובעולם הדתי יש עוד יותר, וזה גורם לאנשים להימנע מלפנות לטיפול. ההמלצה היא לשלם למקצוענים באמת שאולי עולים יותר, אבל יש להם ניסיון ולימוד בתחום שמביאים תוצאות. נכון שיש דברים בפסיכולוגיה שאנחנו לא מסכימים עליהם, אבל לא בגלל זה נפסיק להפנות. אנחנו מעסיקים בישיבה יהודי בעל משפחה שעסוק רק בהדרכת הנפש של התלמידים. הוא משוחח עם חבר'ה ומאפשר להם להציף את הדברים, ואם צריך מפנה לטיפול. במקביל הוא מכנס אותנו הרבנים

צילום: יעקב אונלר

הרב יואל מנוביץ', ראש ישיבת הגולן וחבר הנהלת איגוד ישיבות ההסדר:

"מספר בחורי הישיבות שצריכים עזרה בהתמודדות עם דיכאון, חרדות ועוד גדל מאוד, אני לא חושב שזה היה ככה פעם. יש כל הזמן התלבטויות עם חבר'ה בזמן הישיבה, לפני גיוס ובתוך הצבא. ככל שהשנים עוברות אז או שיש אנשים שנחשפים יותר לדברים קשים או שהחוסן הבסיסי פוחת, אלו דורות אחרים. היום כולם מדברים למשל על הלם קרב, משהו שלא היה"

לישיבה על תלמיד פלוגי, ותמיד זמין לדיבור והקשבה".

"לחולת נפש אין מבקרים"

הרב ברוך סליי, ראש מדרשת אוריה בגבעת שמואל, מרגיש כי במהלך השנים האחרונות כל הציבור הדתי-לאומי ובפרט עולם המדרשות עובר תהליך עומק בתחום הנפש. "עברנו תהליך מאוד משמעותי של התפכחות ולמידה ביחס לעבר, אז היה הנושא לא מוכר ולא מדובר. בעבר לא הכרנו את המרחב של ההתמודדויות ואת מגוון האפשרויות המקצועיות", אומר הרב סליי. "על המציאות כיום צריך לברך. יחד עם זאת, יש לפנינו דרך. דווקא בגלל שמדרשה היא מקום כל כך חזק ועוצמתי, בריא ומעניק חיים,

אבל גם נוגע בנפש. זה לא תמיד פשוט לאנשים שמתמודדים עם אתגרים בתחום הנפשי". לדבריו, אחד הפתרונות הוא שיתוף של ההורים. "כשההורים שותפים זה יכול להיות מכפיל כוח", קובע הרב סליי. "בעולם המדרשות הבנות הן מבוגרות שחוות התמודדות, ולכן עולה השאלה עד כמה ההורים יודעים להיות שותפים בחיים של הבת ולשתף את הצוות בצורה הנכונה. המחשבה שאם ננסה להסתיר את הדברים ייטב לבת היא מוטעית. הקושי עלול להתפרץ בדרך לא נכונה ולגרום נזק. המענה מתאפשר דווקא כשהצוות מודע ויודע לעבוד בצורה אחראית ודיסקרטית, לצד אמון של ההורים ועזרה מקצועית. המחנכות ב'אוריה' הן כולן תלמידות חכמים שעוסקות בחינוך שנים רבות, והן שמלוות את התלמידות במהלך השנים שלהן במדרשה. הן מאוד מודעות מתי הליווי של הבת הוא במסגרת אתגרי החיים הרגילים ומתי נדרשת התערבות מקצועית.

"צריך לדעת איך להתמודד גם במעגל השני, של החברות, גם שם נדרשת הכוונה מקצועית. צריך לדבר על זה ולהנכיח את הסוגיה לציבור התלמידות. כשחברות בחדר יודעות שיש למישהי קושי והתמודדות נפשית, יכולת העזרה והתמיכה שלהן גבוהה לאין ערוך. בשעתו, משפט שנאמר לי ולרעייתי על ידי תלמידה שהייתה מאושפזת במחלקה פסיכיאטרית והתמודדה בצורה מופלאה, טלטל אותנו ופקח את עינינו. היא אמרה לנו: 'אם הייתי חולה בסרטן חס וחלילה, כולם היו באים לבקר אותי ומסייעים. במחלת נפש אף אחד לא רוצה לבקר'. בת שנמצאת במדרשה ויש איתה בקבוצה תלמידה שמתמודדת היא חלק מהסיפור, היא צריכה להבין את הערך ואת המקום שלה".

המפגש עם אתגרי הנפש הפך לחלק מהעשייה החינוכית במדרשה. באמצעות

"הרבנים צריכים להרגיש שיש בעיה ולהפנות לגורמים המקצועיים". ישיבת הסדר (למצולמים אין קשר לכתבה)

שירות המילואים נחשף הרב סליי לעשייה של חברו ליחידה תא"ל במילואים בנצי גרובר, אשר משמח מאושפזים מתמודדי נפש במהלך השנה ולקראת החגים. הרב סליי החליט לשתף את בנות המדרשה שמעוניינות לשמח מאושפזות. "בנות נרתמו למשימה, וזו חוויה לא קלה לחלק מהן להיכנס למקום המיוחד הזה. הן יצאו בהרגשה שמדובר בעשייה מאוד חשובה. הן הבינו באיזו מצווה מדובר, ולמרות שזה לא מוכר כמו הביקורים במחלקות הילדים בבתי החולים האחרים, יש כאן צורך אמיתי. תמיד אנחנו שומעים מהנהלת בית החולים כמה הם שמחים בבואנו".

טוד החיבור: מטפלים יראי שמיים

אל הוואקום של צורך במתן ידע וטיפול מקצועי אך כזה שמכיר ומוקיר את עולם התורה הציוני-דתי נכנס מכון ארבל, שהוקם לפני קרוב לשנתיים. "מכון ארבל הוקם מתוך הבנה שיש פה אירוע - עולם התורה הציוני-דתי מעל גיל 18, קרי המדרשות, המכינות, ישיבות ההסדר והישיבות הגבוהות, הוא הגוף היחיד בישראל שבו עוברים עשרות אלפי נערים ונערות ואין בו שום מענה מקצועי מוסדר בתחומי בריאות הנפש", אומר דביר ורד, מנכ"ל מכון ארבל. "באולפנה יש יועצת או עובד סוציאלי, ולפעמים גם פסיכולוג. בצבא יש את הקב"ן, ואפילו באוניברסיטאות יש את המחלקה לייעוץ לסטודנט. אומנם יש מוסדות ספציפיים שמצאו לעצמם פתרונות נקודתיים, אך באופן רחב וברוב המוסדות אין מענה שכזה".

הנתונים שהעלו חוקרי המכון מדאיגים. מחקר שערך מכון ארבל העלה ש-64 אחוזים מבוגרי המוסדות מדווחים שחוו מצוקה נפשית המצריכה סיוע בזמן היותם בישיבה או במדרשה. "לצערנו, פעמים רבות לוקח זמן רב להבחין במצוקות הללו ולפעמים זה אף עניין

דביר ורד, מנכ"ל מכון ארבל:

"מתוך 64.4 אחוזים שחו מצוקה נפשית, 64.2 אחוזים פנו לעזרה לרב שלהם, כלומר כמעט כולם סומכים על הרבנים שלהם ומדברים איתם. אלא ש-50 אחוזים מתוכם קיבלו מענה לא מספיק טוב ומותאם, קרי 32.2 אחוזים. ראשי הישיבות והרבנים נדרשים היום לסוגיה הזאת ומבינים שהם חייבים ידע וכלים כדי להתמודד"

30 שנה". את ההשפעות של הקורס היה ניתן לראות כבר תוך כדי השנה האחרונה. "לאורך כל השנה הרבנים התקשרו להתייעץ בעקבות דברים שנלמדו בקורס. רק בשבועות האחרונים היו לצערנו כמה אירועים טראומטיים שהמכון ליווה בייעוץ ועזרה. המשמעות של רב שהיה בקורס ויודע על מה להסתכל, מה לשאול, ובכלל יודע שהוא צריך להתייעץ עם איש מקצוע כדי לתת מענה מדויק ונכון, היא הצלת חיים. באחד המקרים האחרונים, אחד מראשי הישיבות היה בקורס ממש תוך כדי האירוע והבין שעליו לנסוע באמצע ולהיות עם התלמידים".

ורד מדגים במקרה נוסף, גם הוא מהתקופה האחרונה. "באחד הפיגועים האחרונים, לאחת הישיבות שמשתתפות בקורס היה קשר קרוב אל הפיגוע. גם הם מיד הרימו טלפון וביקשו הדרכה על התנהלות בשעת חירום. במקרים כאלה לאנשי החינוך יש יכולת כבדת משקל לנווט את כל ההתנהלות להתנהלות מיטיבה ומותאמת רגשית, שיכולה לחסוך התמודדויות נפש עתידיות כמו פוסט-טראומה, דיכאון ועוד".

אחד העקרונות של העבודה במכון ארבל הוא קשר עם מטפלים יראי שמייים. "סוד החיבור הוא ביחסים הטובים ובהערכה ההדדית שיש בין הפסיכולוגים ובין הרבנים. אנשי המקצוע אצלנו מעריכים ומוקירים את עולם הישיבות. הם בוגרי ישיבות שונות כמו אור עציון, מעלה אדומים, תל אביב, הר עציון, מצפה רמון והר המור. ברגע שיש הקשבה ונותנים רשות זה לזה, אז אפשר לעבוד בשיתוף פעולה עמוק, מקצועי ומאוד יעיל. בסייעתא דשמיא הצלחנו לפעול ולעבוד באמון גדול עם כל הגוונים השונים שיש בעולם הישיבות והמדרשות".

ומה עושים לאחר שאנשי הצוות מזהים בעיה? "בנוסף לצוות הפסיכולוגים שלנו, שעובד מול הצוותים במוסדות, הוספנו כ-70 פסיכולוגים שבאים מתוך היכרות עם המוסדות הללו ואנחנו בעצם מפנים אליהם לטיפול. כך למשל, אם ראש ישיבה מזהה תלמיד שצריך טיפול והוא צריך באופן מיידי מטפל בדרום, אנחנו משתדלים לחבר אותו למטפל מתאים באזור".

"לטפל כבר בגיל התיכון"

מה היעדים הבאים?
"צריך פה שלושה צירי פעולה מקבילים.

דבר ראשון, צריך תוכנית הכשרה מסודרת שכל רב ורבנית שמלמדים ונמצאים בקשר קרוב עם התלמידים עוברים. שנית, צריך איש מקצוע שבאופן קבוע מגיע למוסד ויושב עם הצוות לליווי והכוונה סביב ההתמודדויות שהם נתקלים בהן. ודבר אחרון, צריך להקים מרפאה מותאמת-תרבות לתלמידי ישיבות ומדרשות. הרבנים והרבניות מחפשים להפנות לאנשי מקצוע שמכירים ומעריכים את עולמם של המטופלים ואינם מפנים לכל אחד. אנחנו נמצאים בעומס גדול ומתקשים לתת מענה לכל הפניות שמגיעות אלינו. ניתן למצוא מרפאות מותאמות-תרבות כאלה בציבור החרדי, מרפאות בתמיכת משרד הבריאות עם יכולת לקבל מאות מטופלים בחודש".

ורד מבקש את התמיכה הממשלתית כגורם מכריע בסיפור. "חשיבות הנושא ניכרת גם בהתגייסות של משרד האוצר למשימה. השר סמוטריץ' הנחה את אנשיו לתת את מלוא הקשב לנושא. גורם נוסף שמסייע בידינו להוביל את התהליכים המקצועיים עצמם הוא סגנית השר מיכל וולדיגר. בימים אלו אנחנו עובדים עם סגנית השר על הסדרת כל נושא ההכשרות והמענים, ואנחנו מקווים שבעזרתה ובעזרת השר סמוטריץ', ושותפים רבים נוספים, נוכל בקרוב לתת פתרונות טובים ומקצועיים לילדינו".

גם הרב סליי מציין את נושא התקצוב כמכשול: "הבעיה העיקרית היא העלויות הגבוהות של הטיפול. כמו שיש יועצות בבתי הספר, כך גם המסגרת העל-תיכונית זקוקה לתקצוב של אנשי מקצוע מוסמכים שיהיו נכונים ושותפים לצרכים". לדברי הרב סליי, עולם המדרשות חייב פתרון מערכתי. "עשינו עד היום גיוסי תרומות למימון הטיפולים למעוטי יכולת או למשפחות שלא תמיד מכירות בהתמודדות של בנותיהן, כי מדובר בפיקוח נפש ממש. אבל זה לא פתרון למערכת. צריך תקצוב של תקנים לאנשי מקצוע שיהיו חלק מהמסגרת". הרב סליי מציין את חברות הכנסת מיכל וולדיגר ועידית סילמן שהתגייסו למציאת פתרונות לבנות המדרשות, ולצד ההוקרה על פעילותן הוא מדגיש: "אנחנו מצפים לפתרון האמיתי".

פתרון נוסף שמציע ורד הוא הקדמת רפואה למכה. "הרבה פעמים רבני הישיבות מגלים התמודדויות שהתחילו בגיל התיכון. לכן בשנה

האחרונה, במקביל לעבודה מול מוסדות על-תיכוניים, עברנו ביותר מ-300 בתי ספר, ישיבות תיכוניות ואולפנות עם הדרכות בנושאי בריאות הנפש השונים, בעיקר סביב זיהוי מצוקות נפשיות. הנושא צובר תאוצה מדהימה. לכולם ברור ההבדל אם אתה תופס את ההתמודדות בתחילת הדרך או אחרי ארבע שנים. גם כאן זכינו לשיתוף פעולה נרחב מהנהלת החמ"ד בהובלת שוש נגר ובועז קולומבוס, ועד רשתות החינוך השונות כמו רשת צביה, אמי"ת, רוח הגולן ועוד".

עד שיגיעו התקציבים, יש מי שכבר פועל בקרב בני הנוער. לפני שבוע פגשתי בכנסת את מאור וולף מיישיבת נועם ואת בני שפיר מיישיבת חורב, שפועלים יחד לקידום המודעות הנפשית בישיבות התיכוניות. "אחותי התאבדה", משתף וולף, "ביום הרביעי לשבעה חשבנו איך לפעול כדי למנוע את המקרים הללו". שפיר מרחיב: "המטרה שלנו היא לממן טיפולים פסיכולוגיים לבני נוער שאין להם יכולת כלכלית. הם יעברו ועדה שמסננת את האנשים שצריכים טיפול. בנוסף לכך אנחנו רוצים להעלות את המודעות לבריאות הנפש באמצעות כנסים ואירועים". בינתיים הם זוכים לקונצנזוס חוצה מפלגות. שר הבריאות לשעבר ניצן הורוביץ, סגנית שר האוצר מיכל וולדיגר ועוד אישי ציבור כתבו בשבחם של השניים, שגם נאמו בוועדות הרלוונטיות בכנסת.

"תשאלו את מזכ"לי תנועות הנוער, גם שם זה קיים", מדגישה סגנית שר האוצר, חברת הכנסת מיכל וולדיגר. "כן התקבלו או לא התקבלו להדרכה, זה נמצא שם. לגבי המוסדות הגבוהים אני פועלת, יש לי קשר עם מכון ארבל, אבל זה לא מספיק. לצערנו אחת הישיבות שקרה בה לאחרונה מקרה קשה היא ישיבה שלא שלחה רבנים לקורס הזה, זה מציל נפשות. חקיקה עוד אין בתחום, אבל אנחנו כן בשלב של תקציבים, משאבים, תוכניות ורעיונות. אין לי יכולת לתקצב עמותות, אבל בהחלט נותנים תקציב לא מבוטל בדרכים המקובלות, דרך ישיבות ההסדר, המכינות, המשרד למשימות לאומיות של השרה סטרוק ועוד. אני עוזרת בכל דרך שאפשר, כולל תקצוב לגרעינים התורניים והמשימתיים, שם יהיו קורסים והכשרות להתמודדות עם קשיים נפשיים, בפרט בציבור הדתי. כדי ללמוד תורה צריך נפש רגועה".

"ראש ישיבה שהשתתף בקורס אמר: הייתי צריך לעבור אותו לפני 30 שנה". קורס של מכון ארבל

צילום: חיים טויטו

רוחי (רחל) פרייך

58 נשואה לצבי־דוד ואם לשישה תושבת בורו פארק ניו יורק שופטת בית המשפט העליון בארצות הברית, זוכת פרס 'כנס ירושלים' בניו יורק

התחלה // נולדה בברוקלין, ניו יורק, וגדלה בשכונת בורו פארק. "באותם ימים גרו בשכונה לא מעט איטלקים. יחסי השכנות בינינו היו מצוינים, לא פעם הם שימשו בתור הגוי של שבת שלנו".

אבא // הרשל גליק. נולד באנטוורפן שבבלגיה קצת לפני מלחמת העולם השנייה. "לאחר ששרד את השואה היגר לארצות הברית, שם פגש את אמא שלי והתחתן איתה".

אמא // שרה גליק לבית קליין. נולדה מיד אחרי השואה בעיירה קרעסטיר שבהונגריה. "היא נולדה ברחוב שבו התגורר רבי ישעיה מקרעסטיר. עד היום אנחנו מקפידים להגיע מדי שנה להילולה שלו".

ספסל הלימודים // מכיתה א' עד י"ב למדה בבית יעקב. "תוכנית הלימודים כללה גם קורס הכשרה לתפקיד של מזכירה, ומסלול נוסף העניק הכשרה לתפקיד מזכירה משפטית. באותן שנים לא היו מוסדות אקדמיים שהתאימו לציבור החרדי". בגיל 17, כשסיימה את מסלול הלימודים, החלה לעבוד כמזכירה במשרד עורכי דין במנהטן.

שינוי // עשרים שנה לאחר שסיימה את לימודיה נפתח טורו קולג', כמו גם מוסדות אקדמיים נוספים שהתאימו לציבור הדתי־חרדי, "עם כיתות נפרדות לגברים ונשים וכמובן בלי לימודים בשבת. כשזה קרה בעלי ניצל את ההזדמנות והלך ללמוד. כשהוא סיים הייתי כבר בת 30 עם שלושה ילדים. באותו זמן עבדתי במשרד של עורכי דין שהיו צעירים ממני, ואז הבנתי שמושהו כאן לא הגיוני ושהגיעה ההזדמנות לעשות שינוי".

תואר וילדים // "החלום שלי היה ללמוד משפטים, אבל ידעתי שהוא רחוק מהמציאות אז שמרתי עליו בסוד. מכיוון שעוד לא היה מסלול כזה בטורו קולג', החלטתי ללמוד כלכלה ומנהל עסקים. בשבוע הראשון ללימודים הגעתי למסקנה שזה לא בשבילי ועברתי למסלול של מדעי המדינה. הלימודים לקחו זמן, כי במהלכם ילדתי שלושה ילדים נוספים. שש שנים לקח לי לסיים את התואר. בנקודה הזאת התחלתי לעכל שיש סיכוי שאצליח להתקבל לבית הספר למשפטים".

מרצה חסידי // בית הספר למשפטים בברוקלין היה האפשרות הטובה ביותר שאליה ניסתה להתקבל ואף הצליחה. "אחד מהמרצים שלי היה פרופ' אהרן טוורסקי, חסיד באבוב. זה היה מאוד משמעותי בשבילי לשבת בכיתה כשהמרצה עם כיפה, זקן ומועיל חסידי ארוך".

תנאי עם הקב"ה // "כשכולם אמרו לי שאין סיכוי שאתקבל לבית הספר למשפטים, וגם אם אתקבל הרמה הדתית שלי תרד - זה מאוד הפריע לי שאנשים קושרים את זה אחד בשני. עשיתי תנאי עם הקב"ה: תעזור לי להתקבל לבית הספר למשפטים ולשמור על הערכים הדתיים שלי, וכשהילדים שלך יצטרכו עזרה - אעזור להם".

חזרה לדרך // ההזדמנות הראשונה הייתה כשהתעורר הצורך לסייע לנערים מבתים חסידיים שנפלטו מהשיבות אל הרחוב. "ראיתי בחורים מעשנים בשבת, אבל הקהילה לא הייתה מוכנה להכיר בכך. התחלתי לאמץ אותם ולארח אותם בבית שלנו. עם הזמן פתחתי תוכנית בשם 'בדרך' במטרה לדאוג להם ללימודים מקצועיים, ובהמשך גייסתי ישיבה בויליאמסבורג לפתוח אצלה תוכנית כזאת. לאט לאט הקהילה פתחה תוכניות נוספות כאלה, כך שיכולתי לקחת צעד אחרוני".

נשים למען נשים // לא עבר זמן רב

להיות שופטת. את ההשראה היא קבלה מדוד שלה, שהיה שופט. "בתור ילדה הייתי אומרת לו: 'יום אחד אני רוצה להיות שופטת כמוך'. באחד הימים קיבלתי ממנו טלפון שבו הוא בישר לי שהוא יוצא לפנסיה, המקום שלו מתפנה וכדאי לי להתמודד עליו". בשנת 2016 התמודדה לתפקיד והחלה במקפיין.

בלי ידיים // "לא היה פשוט לנהל את הקמפיין. כולם לוחצים ידיים ואני הייתי מחייכת ואומרת: 'אני אישה חסידית ולכן לא אוכל ללחוץ ידיים, אבל בכל זאת אשמה שתצביעו לי'. קיבלתי המון תמיכה, גם מחוץ לבורו פארק. קיבלתי הסכמות וברכות מהרבה רבנים, אך אלו שנלחמים בי מאז הקמת 'עזרת נשים' מהקהילה עדיין נלחמו בי". לפני כשבוע שנים עשתה היסטוריה כשנבחרה לשופטת בית המשפט המחוזי של מחוז קינגס, ובכך הייתה לאישה החסידית הראשונה בתפקיד שופטת בבית משפט אורחי במדינת ניו יורק.

מתמודדת // בימים אלה מתמודדת על התפקיד הבא: בית המשפט העליון של מדינת ניו יורק. "ברגע שיש לי ניסיון כשופטת בית משפט אורחי, נפתחה לי האפשרות לשמש בפועל בבית המשפט העליון, כשיש מחסור בשופטים. זאת עד לסוף הקדנציה בת העשור כשופטת אורחית. בקיץ הקרוב צפויות להתקיים הבחירות במטרה להיבחר

להיאבק במשך עשר שנים כדי להגיע לשלב שבו נקבל רישיון לאמבולנס, מה שהופך אותנו סופית לעצמאיות".

לקוחות // עוד לפני שקיבלה את הרישיון לעסוק בעריכת דין, הלקוחות החלו להגיע באופן מפתיע. כנהוג בקהילות החרדיות בארצות הברית עברה המשפחה להתגורר בבית קיץ בעיירה מונרו. "בתקופת הסטאו' ישבתי בבית המשפט המקומי כדי לצפות בהתנהלות. באחד הימים ראה אותי חסיד סאטמר והציע לי עבודה. השבתי לו שאני עדיין בסטאו' אבל הוא התעקש. בדקתי אצל עורך הדין שהתמחיתי אצלו והוא אישר שאוכל לעבוד תחתיו. כך שעוד לפני שנבחנתי את מבחן הסף כבר היו לי לקוחות פרטיים".

עורכת דין חסידית // בגיל 40 הפכה להיות עורכת הדין החסידית הראשונה בארצות הברית. "מבחן הסף הוא מאוד קשה. נבחנתי בניו יורק, בניו ג'רזי ובוושינגטון די.סי. בסיועם דשמיא צלחתי את המבחנים. המשכתי להפעיל את המשרד במונרו ובמקביל פתחתי משרד נוסף בבורו פארק. 90 אחוזים מהלקוחות הגיעו מהציבור החסידי".

השראה מהדוד // כשצברה מספיק ניסיון ומוניטין החלה לקדם את הגשמת החלום הבא:

מזגן

אין שום טעם לקנות במקום אחר

מזגן קונים במקום הראשון במזגנים!*

רשת מוצרי החשמל הזולה ביותר במגזר החרדי
ע"פ סקר אומניבוס אסקריא 2023 תשלומים 36

סניף ראשי בני ברק רב עקיבא 29	סניף ירושלים מלכי ישראל 53 באולה	סניף ביתר עילית החווה מלובלין 35	סניף בית שמש נחל ניצנים 8 (מחנה ישן חסד)	סניף אשדוד אליעזר בן הורקנוס 16	סניף חיפה ברכת משה (הסילה) 29	סניף נתניה יוסף סמול 10 (קרן נריי)
----------------------------------	--	-------------------------------------	--	------------------------------------	-------------------------------------	--

SHARP SAMSUNG TOSHIBA AMCOR ELECTRA KENWOOD FAIRY LIEBHERR ROSIERES Tefal

יוסף ארנפלד

yosefpr@gmail.com

במגרש הביתי

בוקר טוב

"השעון המעורר מתחיל לצלצל בין שש לשש וחצי בבוקר. עד תשע אני כבר בעבודה. בסביבות חמש מסיימת ומגיעה הביתה בשש בערב, אז מתחילה להתעסק בעבודות הבית. הנכדים באים לבקר. בנוסף לכך פעילה ב'עזרת נשים', כמעט בכל ערב יוצאת לקריאה ונוסעת עם האמבולנס."

השבת שלי

"אוהבת לבשל, ובמיוחד לאפות חלות וקוגל תפוחי אדמה. הנכדים שלי מתענגים עליהם."

פלייליסט

"מוזיקה חסידיית קלאסית, בסגנון 'לחיים טיש'. אוהבת גם את שירי הרגש של ר' שלמה קרליבך, כמו 'שפכי כמים'."

זמירות לופת

שרה שנירר, מייסדת בית יעקב. "המורות שלימדו אותי בבית יעקב היו תלמידות שלה. בספר שקראתי אודותיה גיליתי שאחד הדברים שהיא לימדה את תלמידותיה הוא שאישה יהודייה צריכה שבשמלה שלה יהיו שני כיסים - באחד הכיסים לשים פתק 'כל כבודה בת מלך פנימה' ובשני 'עת לעשות לה' הפרו תורתך'. זה העניק לי הרבה השראה."

משאלה

"שבכל מה שאעשה, אצליח לקדש שם שמיים ולהיות אור לגויים."

לפחית אותי

"מקווה שיש לי מספיק יראת שמיים."

כשאהיה גדולה

"כשרבי זושא היה על ערש דווי, הוא בכה מחשש שישאלו אותו בבית דין של מזעלה למה הוא לא היה מספיק זושא. אני רוצה להיות הכי רוחי שאני יכולה להיות."

לתפקיד באופן פורמלי לקדנציה מן המניין. אני מבינה זאת כחלק מהתוכנית האלוקית ועושה כמיטב יכולתי כדי להיבחר לתפקיד ולהמשיך ביעד שלי לקדש שם שמיים."

פרס ירושלים

כנס ירושלים השני שהתקיים בניו יורק, קיבלה את פרס ירושלים. "קבלת הפרס מעניקה לי תחושת אחריות גדולה לעשות כל מה שאני יכולה כדי להיות השראה לנשים אחרות, במיוחד מהעולם החסידי, ולהראות להן שזה אפשרי. אפשר להיות אימהות יהודיות טובות יחד עם הגשמת החלומות שלנו."

החצי השני

צבידוד, חסיד באבוב העוסק במימון גדל למסחר. "למדתי עם אחותו בבית יעקב והיינו חברות טובות. אחרי שסיימנו היא אמרה לי שהיא חושבת שאהיה שידוך טוב לאחיה. יחד עם חברה טובה היא הוציאה את השידוך לפועל. הוא תומך ומסייע לי לכל אורך הדרך, מגיע לו פרס לא פחות ממני."

הנחת

שישה ילדים, בני 24 עד 35. שלושה בנים ושלוש בנות - שמתגוררות בירושלים.

אם זה לא היה המסלול

"כנראה שעדיין הייתי מזכירה במשרד עורכי דין."

גם הספרים של סיון משתתפים בפסטיבל חודש הספר

סיון רהב־מאיר

לגנדול! 54 סיפורים על פרשות השבוע ועל

סיון רהב־מאיר

לגנדול! 43 סיפורים על מסכת אבות ועליו

ספרים 3 ב-160 ₪

ספרים 5 ב-220 ₪

למחפשים באתר אפשר לבקש חתימה והקדשה!

יריעות ספרים

בכפף לתקנון, באתר YBOOK בחוקף 30.5.23-28.6.23, ע"פ המלאי הכלול במבצע, אין כפל מבצעים והנחות, ט.ל.ח. משלוח חינם עד הבית ברכישת מעל 199 ₪

זעקת היולדות

מסע של היריון ולידה, ומיועדת גם לטיפול בתינוק. אבל זאת לא חופשה. האישה עסוקה 24/7 בטיפול ביצור חסר ישע שאינו חומל על שנת הלילה של הוריו. אם ההחלטה הייתה בידי, הייתי מאריכה באופן ניכר את זמן חופשת הלידה ליולדת לפחות עד שנה מהלידה. כך מקובל במדינות כמו סקנדינביה, צרפת ועוד. תינוק שמתעורר עם בוקר למבט המעריץ של אבא ואמא יגדל עם ביטחון ויפגוש פחות ריטלין ופסיכולוגים. גם מנקודת המבט של גינקולוגית, 15 שבועות אינם מספיקים להתאוששות הפיזית והנפשית שהיולדת זקוקה לה. חשוב שמקומות העבודה יאמצו את האידיאה שלמרות הרצון לקריירה, זכותה של האם לשהות בבית בתקופת משכב הלידה זמן מתאים, ושתדע שמקומה בעבודה שמור ומשוררין.

מה יעשו המתמחות? והנה, יש המערערים על תפיסה זו. בוועדה לקידום מעמד האישה בכנסת שבה השתתפתי השבוע, נכחו רופאות צעירות עם תינוקות יונקים בחיקן. הוועדה דנה בביטול הזכאות לדמי אבטלה לנשים שנוטלות כמה חודשי חל"ת כהמשך לחופשת הלידה. במהלך הקורונה הוסדר מחדש כל נושא קבלת דמי אבטלה בחל"ת בחקיקה, ונקבע שרק כאשר מעסיק מוציא את העובד לחל"ת כפוי הוא זכאי לדמי אבטלה. אחת הקבוצות שנפגעה מהתיקון הזה במיוחד היא המתמחות ברפואה, שעובדות כידוע שעות רצופות רבות.

לוועדה בכנסת הגיעה רופאה צעירה בהתמחות עם תינוקה בידיה, ובדמעות סיפרה שבנוסף לקשיים הרגילים של רעיה ואם שגם מתמחה ברפואה, באה לה הצרה הזאת. היא לא יכולה לחזור לעבודה אחרי 15 שבועות בלבד כי אין משרת אם בהתמחות, ומיד כשתחזור היא תעבוד 320 שעות בחודש, כולל שתי תורנויות בשבוע שמשמעותן יותר מיממה מחוץ לבית, כך שאין שום סיכוי שהיא תוכל להמשיך אפילו בהנקה חלקית. אם היא תתפטר ממקום העבודה התקן שלה ייתפס על ידי מתמחה אחר ולא יהיה לה לאן לחזור. היה על כך דיון, אבל לשנות שוב את החוק זה לא פשוט. אני בספק אם המערכת תצליח להתגמש פה, למרות שברור שכן צריך להיות.

היולדת הפכה לרופאה. אני לא זכיתי לחופשת לידה בלידות הראשונות. אחרי לידת הבכור הייתי סטודנטית לרפואה וחזרתי מיד ללימודים. עמדנו שעות בביקור רופאים במחלקה הפנימית, וכשסוף סוף נגמר הביקור לא יכולתי להתיישב בגלל התפרים ועל החלוק נזל חלב. בשנת הסטאז', ולנו תינוק בן חודשיים, היה האיש אורז את שלושת הילדים בחצות הלילה, בקור החורפי, והם הגיעו עטופים בשמיכות, סמוקי לחיים וחצי רדומים, מלווים את האח הקטן שצריך לינוק, כי יותר ממה שהעגל רוצה לינוק רוצה הפרה להניק. לאחר הלידה השביעית, ואני בהתמחות במחלקת נשים, קרה הדבר הביזארי הבא: המחלקה נשארה בלי רופאה (היינו רק שתי רופאות בצוות), והיו לי ייסורי מצפון על כך שילדתי והשארתי כל כך הרבה עבודה לצוות. אז לאחר ארוחת הבוקר עם חברותיי היולדות קמתי ועטיתי חלוק של רופאה ויצאתי לביקור במחלקת יולדות, לתדהמת היולדות שרק הרגע אכלו איתי ארוחת בוקר כשאני עם חלוק של יולדת... ●

לוועדה בכנסת הגיעה רופאה צעירה בהתמחות עם תינוקה בידיה, ובדמעות סיפרה על הקשיים של רעיה ואם שגם מתמחה ברפואה. היא לא יכולה לחזור לעבודה אחרי 15 שבועות בלבד כי אין משרת אם בהתמחות, ומיד כשתחזור היא תעשה שתי תורנויות בשבוע שכוללות יותר מיממה מחוץ לבית, כך שאין שום סיכוי שהיא תוכל להמשיך אפילו בהנקה חלקית

אמא ל-15 לא צריכה עצות. את החברות הטובות ביותר שלי רכשתי בימים שלאחר הלידות של ילדי. את כולן אני זוכרת, וגם באיזה חדר שכבנו ובאיזו מיטה הייתי. אחת השכנות בחדר הייתה אישה צעירה שסיפרה על הלידה הראשונה שהסתיימה בלידת ילדה עם טריזומיה 21 - ילדה שהיא החליטה למסור לאומנה. היא תיארה לי איך לאט לאט היא התחברה לילדה בביקורים קצובים אצל ההורים האומנים, ובסוף היא ובעלה החליטו להכניס אותה לביתם ובעצם ללדת אותה מחדש. הם קראו לה אור, וכל השבת ישבנו ועלעלנו באלבום התמונות של הבת שהיא אהבה כל כך.

פעם אחת הייתי בחדר עם חברה טובה מדולב. הרופא שטיפל בנו, הרב ד"ר מרדכי הלפרין, היה בעבר ראש הישיבה של הבעלים שלנו בישיבת הגולן, וכמה התפדחנו... הייתה לי שכנה לחדר מאחד מיישובי עוטף בית שמש, שילדה את הילד ה-15 שלה. אני הייתי לאחר לידה שלישית, והסתכלתי עליה בהתפעלות. ילדיה באו לבקר אותה, והחום בחדר היה בטמפרטורה של יד סולדת - כמה היא אהבה כל ילד וילד! באחד הימים אני שומעת מעבר לוילון שיחה שלה עם עובדת סוציאלית צעירה מצוות בית החולים שגוערת בה: "איך הגעת למצב העגום הזה? האם לא שמעת על מניעת היריון?" והשכנה שלי, כנראה נבוכה, שותקת. לא יכולתי לשתוק. קמתי מהמיטה, ניגשתי לחדר של העובדת הסוציאלית וסיפרתי לאישה יודעת: כולל זו שלשכנה שלי אין מכונית כביסה, ובוזה אפשר לסייע לה. אבל לעצות לגבי חינוך ילדים וגידול משפחתה היא בוודאי לא זקוקה.

הבונדינג חשוב מהכול. מה שברור הוא שבמהלך המשכב במחלקת יולדות, חוץ מאשר בשעות הביקור הרשמיות, החדר הופך לחדר השינה של היולדת. היא יכולה גם להרגיש בנוח להתנועע עם חלוק ולהניק ללא חשש מכניסה של זרים לחדר. אך בבית החולים בלינסון חושבים אחרת. לאחרונה הוחלט שם שגבר שנמצא בתהליך פונדקאות עם בן זוג יוכל להתאשפז במחלקת יולדות כשהפונדקאית היולדת תאושפו במחלקת נשים, זאת כדי לחזק את הבונדינג שלהם עם התינוק. הגבר השני, בן זוגו, יהיה המלווה הרשמי, עם הצמיד על היד והזכות להיכנס למחלקה בכל שעה. הזוג המתאשפז יקבל גם ליווי והדרכה צמודה מהצוות הרפואי כמו כל זוג שמגיע ללדת, כולל סיור מקדים בחדרי הלידה. האם זה מזכיר למישהו את הסיפור 'בגדי המלך החדשים'?

ברשתות החברתיות הגיבו כמובן בסערה. בית החולים בלינסון מואשם שם בפגיעה בנשים. אחת הגולשות כתבה: "בעלי לא יכול להישאר לישון לידי אחרי הלידה כדי לעזור לי עם התינוק, גם לא אחרי קיסרי, אבל אתם תאשפזו במחלקה גבר בריא לחלוטין בשביל ה'בונדינג' שלו עם התינוק? השתגעתי?" אחרת כתבה: "תנו להם חופשת לידה, תנו להם מענק לידה, אבל אל תיקחו ממני את הזכות להיות כאובה, הורמונלית ומדממת בצורה פרטית". ומה אתם אומרים? האם אנחנו אכן מתקדמים?

חופשת לידה - לפחות שנה. גם בנושא חופשת הלידה יש עוולות שדורשות תיקון. חופשת לידה היא לא סתם חופשה לאחר לידה. היא תקופת החלמה לאם (וגם לאב) לאחר

בלי לאכול את הלב

אכילה בריאה היא לא רק תפריט מותאם אלא גם התבוננות אמונית על הניסיון המדויק שנשלח אלינו. חברתי בתיה ובעלה הצליחו להתמודד עם האתגר הזוגי אחרי שהגיעו לסף ייאוש

לאכול בריא זו שאיפה של אנשים רבים. כולנו מודעים להשפעה העצומה של האוכל על בריאותנו ועל ההרגשה הכללית שלנו, אך זוהי התמודדות ארוכת טווח שנמשכת שנים. לא תמיד קל להחזיק בה מעמד, היא דורשת כוחות, מחשבה והתארגנות רבה, במיוחד כאשר לא כל המשפחה שותפה לרצון הזה. אך יותר מכול - כדי להחזיק מעמד חייבים להגיע להחלטה מהסיבות הנכונות ועם גישה חיובית, אחרת באמת לא נצליח. יצא לי לדבר על כך עם נשים רבות, ושמתי לב שכמעט תמיד הבעיה היא לא בעיה טכנית, אלא בעיה של גישה. כמו למשל בשיחה שהייתה לי עם בתיה, חברתי היקרה.

הבעל מתגנב למקרר

"אביגיל, אולי תוכלי לתת לי עצה טובה?" היא שאלה אותי בעת שנפגשנו. "אני לא יודעת מה לעשות עם בעלי. הוא חייב לאכול בריא יותר. הרופא הסביר לו שבדיקות הדם האחרונות שלו לא היו טובות. אם הוא לא ישנה את הרגלי האכילה שלו בהקדם אני חוששת שהוא יאלץ לקבל תרופות. זה מאוד מאוד מלחץ אותי! הבעיה היא שזה מלחץ רק אותי, ובכל פעם שאני מנסה לשוחח איתו על כך הוא מתחמק. ועוד יותר גרוע, תפסתי אותו כבר כמה פעמים מתגנב למקרר ואוכל דברים שלא טובים לו. זה כל כך מתסכל!"

"אני מזדהה איתך מאוד", אמרתי לבתיה. "המלחמה שלנו עם עצמנו בנושא קשה דיה, אך כאשר מדובר בבן הזוג הקושי רק מתעצם. את כל כך רוצה את טובתו, ומצד שני בוודאי שאינך רוצה להיות שוטרת האוכל שלו!" "בדיוק! אך מה עליי לעשות? זה נראה לי מסוג המצבים שבהם מה שלא אעשה יהיה גרוע. אם אדבר ואם אשתוק - בכל מקרה אטעה. והכי מתסכל כאן שזה הניסיון של בעלי, לא שלי, והוא לא מנסה ללמוד שום דבר. רק לברוח ממנו!" "אין כזה דבר 'ניסיון של בעלי', כל ניסיון בחיים הוא ניסיון לכל מי שקשור לנושא. בוודאי שזהו ניסיון של בעלך, אבל את לא אחראית על הדרך שבה הוא מתמודד עם ניסיונותיו. את יכולה להיות אחראית רק על הדרך שבה את מתמודדת איתם. וזהו בפירוש גם ניסיון שלך. גם לך יש משהו חשוב מאוד ללמוד כאן, עובדה שזה כל כך קשה לך." "מה כבר יש לי ללמוד?" התרגזה בתיה. "הרי זה דבר מאוד פשוט, אם התזונה שלך גורמת לך לבעיה רפואית, לפחות תנסה לשנות אותה במקום להתעלם. אני אפילו לא מדברת כאן על אסתטיקה, רק על עניין בריאותי." "שוב את מתמקדת במה שבעלך צריך לעשות. אבל אם

את מבינה שזהו ניסיון משמיי, תביני גם שהקדוש ברוך הוא גרם לכך שזה בדיוק יהיה בעלך, ושדווקא את תהיי אשתו, ושזה כל כך ירגיז אותך שהוא מתעלם מהנקודה ומנסה להתחמק ממנה. אם כך, אולי גם את מתעלמת כאן ממה שזהו ומנסה לברוח ממנו? אולי גם את לא לומדת? הרי הבעל שם טוב היה אומר שכשמראים לאדם עוון, זה רק בגלל שגם הוא לוקה באותו עוון." "זה ממש לא נכון!" התקוממה בתיה. "להבדיל ממנו, אני כבר שנים מנסה לאכול בריא ומשקיעה בכך המון. לא תמיד אני מצליחה, אבל לפחות אני מנסה. ולי עוד אין בעיה בריאותית."

"אז בעצם, את באה לבעלך ובמילים אחרות אומרת לו: אני, בשונה ממך, עושה את הדבר הנכון, או לפחות מנסה, ואילו אתה ממש לא. אני מצליחה ואתה נכשל". בתיה השתתקה לרגע, נבוכה. "לא חשבת על זה כך אף פעם. אבל זה נכון... אני באמת שופטת אותו כל הזמן ומרגישה הרבה יותר טובה ממנו."

"אם כך, בוודאי תביני מדוע הוא נמנע מלדבר איתך על כך, ומנסה להסתיר את כישלונות האכילה שלו מעיניך. את אומנם רוצה את טובתו, אך משדרת לו המון ביקורת, חוסר אמון, התנשאות. בדרך זו את רק מעצימה את הכישלון שלו, גורמת לו עוד פחות להאמין בעצמו. אז למה שהוא ירצה להשתנות? הרי שניכם לא מאמינים שהוא יצליח!" "את בעצם אומרת שאני זאת שגרמתי לו להיכשל?" "ברור שלא", חייכתי אליה. "כל אחד מאיתנו יכול להיות אחראי רק על עצמו. אבל אין ספק שהניסיון לעזור לו, כביכול, החליש אותו מאוד. אם כך, בואי ננסה לחשוב יחד על דרך קצת אחרת לעזור."

להפסיק את התחרות

למחרת סיפרה לי בתיה כי באותו ערב היא יצאה עם בעלה להליכה ושיחה. שיחה אחרת לגמרי. כזו שמבינה את הקושי, שיחה שמכירה בכך שגם לבתיה יש קשיים בתחומים אחרים, שיחה ששמה סוף לתחרות התזונה המושלמת. "יחד חשבנו איך אפשר לעזור לו באמת", המשיכה לספר, "עודדתי אותו המון, הבנתי את הקושי שלו והזכרתי לו את הכוחות שלו. הבעתי המון אמון, ודיברנו על כך שהעיקר הוא ההשתדלות לאורך זמן ולא דקדוק בפרטים. השינוי היה עצום. ראיתי שהוא מרגיש הקלה אדירה, ובפעם הראשונה הבנתי שהוא באמת באמת רוצה. החלטנו להתפלל על כך, ובנינו יחד תפריט של מאכלים שהוא אוהב, שישמחו אותו ויתאימו לו גם מבחינת הבריאות".

סלט קינואה עם ירקות כתומים וכדורי גבינה בצרעי צ'יה

הנה דוגמה לאחת המנות שהצעתי לבתיה להכין לבעלה והיא זכתה להצלחה אדירה. כדורי הגבינה קלים מאוד להכנה, אבל כמובן שאפשר לוותר עליהם ולהשאיר את הסלט פרווה. הסלט הזה עשיר, טעים ומפנק - ארוחת בריאות בקצרה אחת.

זמן אפייט הירקות
12 דקות

דרגת קושי:
קלה פלוס

6 מנות

זמן ביסוף הקינואה
15 דקות

לכדורי צ'יה:

100 גרם גבינת צ'זיס
שן שום כתוש
2 כפות פטרוזיליה או בזיליקום קצוץ
רבע כוס צרעי צ'יה
לרוסב:
מיץ מחצי לימון
כף דבש
חצי כפית חרדל
שן שום כתוש
3 כפות שמן זית
מלח ופלפל

שליש כוס קינואה לבנה
חצי כוס עגבניות שרי
3 ביצים קשות
לירקות:
פלפל צהוב אחד
בטטה קטנה קלופה
צ'ר קלוף
נתח דלעת קטן קלוף
3 כפות שמן זית
מלח ופלפל

מכינים את הקינואה: שמים את הקינואה בסיר עם הרבה מים (כמו פסטה), מביאים לרתיחה ומבשלים כרבע שעה או עד שהגרעינים רכים. מסננים במסננת דקה ושומרים בצד.

מכינים את הירקות: מחממים תנור לחום של 200 מעלות. חותכים את כל הירקות לקוביות אחידות, מניחים על תבנית התנור מרופדת בנייר אפייה, מתבלים במלח ופלפל ויוצקים עליהם שמן זית. מכניסים לתנור ואופים עד להזהבה, כ-12 דקות.

מכינים את הכדורים: מערבבים את הגבינה עם השום ועשבי התיבול ויוצרים כדורים קטנים בקוטר 1-2 סנטימטרים. מפזרים את הצ'יה על צלחת קטנה ומגלגלים בתוכה את כדורי הגבינה. שומרים בצד.

מכינים את הרוסב: מערבבים היטב את כל החומרים.

מרכיבים את הסלט: קולפים את הביצים הקשות וחותרים לפרוסות. חותרים את עגבניות השרי לרבעים. מסדרים את הקינואה בקערה, מניחים עליה את הירקות האפויים, הביצים הקשות, עגבניות השרי ולבסוף את כדורי הגבינה. מקשטים בעלי בויליקום ויוצקים על הכול את הרוסב. מגישים מיד.

"זה ממש לא נכון!" התקוממה בתיה. "להבדיל ממנו, אני כבר שנים מנסה לאכול בריא ומשקיעה בכך המון. לא תמיד אני מצליחה, אבל לפחות אני מנסה. ולי עוד אין בעיה בריאותית."

"אז בעצם, את באה לבעלך ובמילים אחרות אומרת לו: אני, בשונה ממך, עושה את הדבר הנכון, או לפחות מנסה, ואילו אתה ממש לא. אני מצליחה ואתה נכשל"

בני, חילי, מתן

אל תהיו שודפי האסמים!

רפורמה בהידברות עכשיו!

אל תפוצצו את השיחות!